

A „csoda” félóráig tartott

KÖZ- GAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXII. évf. 13. szám. Ára: 4 forint 1989. szeptember 7.

Kedves Gólyák!

Örömmel köszöntünk benneteket az egyetemen. Reméljük, a tanulás nem veszi majd el minden időtöket, s arra is marad majd energiátok, hogy az egyetem közéletében részt vegyetek. Várnak benneteket az instruktorok, a Hallgatói Tagozat, az AIESEC, azaz a Közgazdász-hallgatók Nemzetközi Szervezete, a DEMISZ, az UDSZ, a FIDESZ, az MSZMP, az MDF ifjúsági szekciója, a filmklub, a jazzklub, a népitáncsoport, az énekkar, a dixieland-klub, a közép-európai nyelviskola, a társadalomtudományi klub, a Rajk, a Társadalomelméleti és a Széchenyi Szakkollégium, a Közgáz Diákcentrum, a Student és az Universitas szakszociális csoport az ECONOMIX-ban, a Támpont kulturális magazin, és a színházjegy-szervezés, a könyvesbolt, a Studium Generale, a Közgáz Vizuális Műhely és a Fotóklub, meg persze a KÖZGAZDÁSZ is. Válassz, ismerkedj, kapcsolódj be!

Elsős hét

Idén újra lesz elsős hét, ahol az egyetemi szervezetek megmutathatják magukat az elsősöknek. Az idei program a következő lesz: szeptember 11-én: Táncházt és teaház; szeptember 12-én: Szócs Géza (Romániából áttelepült költő,

a Szabad Európa Rádió magyarországi tudósítója) előadása; szeptember 14-én: Telefonos vetélkedő az instruktorok vezetésével; szeptember 15-én: KDC program, a Bikini együttes fellépésével.

A rekonstrukció hírei

Szeptember közepére, a többcélú terem, illetve a diákklub átadásával, befejeződik az egyetem főépületének rekonstrukciója. December vége a Kinizsi utcai két tornaterem átadásának határideje és az ősszel megkezdődik a Makarenko utcai épület felújítása is. Új kollégiumunk építésével kapcsolatban az egyetem vezetése előrehaladott tárgyalásokat folytat.

Nyilvános tanévnyitó

Ünnepség volt szeptember 9-én (szombaton) 10 órakor az egyetem aulájában. Csáki Csaba rektor tartott ünnepi beszédet, melyben az előttünk álló feladatokra hívta fel a figyelmet. A tanévnyitón tettek fogadalmat az elsős hallgatók, majd átadásra kerültek a jubileumi diplomák, tanszékevezetők kinevezésének, címzetes egyetemi tanári, docensi kinevezések és a tanulmányi díjak.

A tanévkezdés szeptember 11-én rendben megtörtént.

Újtanév – új Közgazdász

A mint látja a kedves Olvasó, hosszú évek tradíciójával szakítva a KÖZGAZDÁSZ újság új formátumot öltött, nem a divat, hanem a kényszer hatása alatt. Először is kisebb lett, mert nyomdát voltunk kénytelenek cserélni. Anyagi természetűvé vált világunkban egy periférikus, alacsony példányszámú lap; magasnyomással készítve a Szikra nyomdának már nem volt kifizetődő, ezért felmondott. A nyomdászok sajnálták bennünket, nemcsak azért mert külsőleg is kifejezetten szépek voltak az általuk készített kislapok, de mert a KÖZGAZDÁSZ még a nyomdai szedőknek is – akik tudvalevőleg általában igen tájékozottak – tudott újat adni. Néhány lelkes fiatal dolgozó vállalkozott volna arra, hogy munkaidőn túl elkészíti a kislapokat, de a Szikra vezetősége nem egyezett bele. Így aztán minden próbálkozás ellenére útilapu került a talpunk alá július elsejével. Meg kell jegyezni, hogy tájékozott nyomdai szakemberek szerint Amerikában, ahol újra felértékelődött a kézi munka, ismét nagy reneszánsza van a KÖZGAZDÁSZ-hoz hasonló magasnyomású lapkészítésnek. Kár, hogy mi mindig fáziskésésben vagyunk.

Vállalkozó akadt, aki tovább csinálja, hagyományos formátumban, de megfizethetetlen áron. Végülis kikötöttünk a GLOBÁL KFT-nél. Ők azonban rohamban akartak meggazdagodni a felvállalt kislapon, és alig egy hónap elteltével száz százalékos ár-emelést kezdeményeztek, amit képtelenség volt teljesíteni. Itt álltunk a tanévkezdés perceiben, és nyomda, ahol megcsinálják az újságot, sehol. Mihez kezdünk? – tettük fel a kérdést. Egyesek szerint ezért a fizetésért egy lépést sem érdemes tenni, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy levitézlett kormányzóvívónk már idestova fél éve munka nélkül veszi fel a fizetését, ami a mi bérrünknek több mint négyszerese. Bizony ez elgondolkodtató. De nem vagyunk egyformák, mi nehezebben viselnénk a munkanélküliség gyűrődését, meg aztán kimaradni sem szeretnénk abból az általános tenniakarásból, amely korunkat jellemzi.

Végül is lett nyomda, a neve: RADIX Kiszövetkezet. És már meg is kezdődött a visszaszamlálás. Ha szeptember 7-e a megjelenés, akkor anyagleadás augusztus 28., képleadás még korábban. És a szerkesztőségi munka már a régi módon sistereg, csak éppen közben meg kell tanulni a cicero helyett Pica-pontban számolni, és a magasnyomás helyett sokkal kevésbé rugalmas off-set rendszerben gondolkodni. Jelenleg a próbálkozás állapotában van a RADIX és a KÖZGAZDÁSZ.

Szeptember 7-én egy új lapot vesz az olvasó a kezébe, egy kisebb KÖZGAZDÁSZ-t. Reméljük, a kicsinyítő jelző csak a méreteire lesz igaz. Ugyanis szeretnénk továbbra is megőrizni újságunk tekintélyét, súlyát, mellyel sok nagy lapot leelőzött. Persze már korántsem olyan könnyű egy periférikus lapot az élvonalba juttatni, mint korábban – mondhatnák sokan, hiszen az egyetem üvegbúrás gondolatszabadsága ma már országos teret nyert, mindenki mindent megírhat. Négy újságírónak és egy tucat diáknak ezzel valóban nehéz versenyezni. De nem is a mindennel, csupán azzal a többlettel szeretnénk versenyeztetni a KÖZGAZDÁSZ-t, ami itt az egyetemen a fejekben van. Hogy merre mozdul el a „szekér”, az ha minden jól megy – már nem a fegyvereken, hanem a gazdaságon múlik. S itt a Közgazdaságtudományi Egyetemen bizonyára jónéhányan lesznek, akik e témában hallatni akarják hangukat. A KÖZGAZDÁSZ e sorsfordító gondolatoknak kíván teret adni, kisebb formátumban, de országos érdeklődésre számot tartva. Naná!

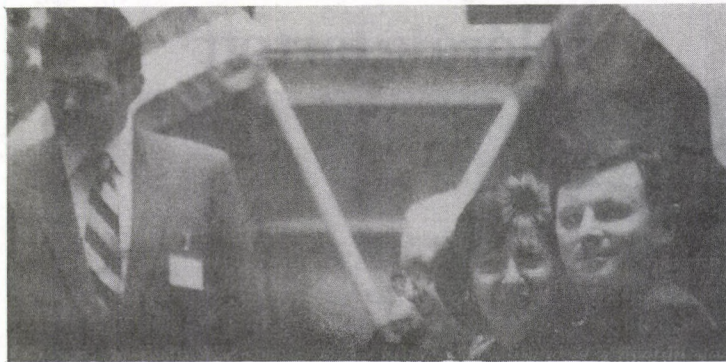
A szerkesztőség

Beszámoló George Bush látogatásáról

A „csoda” félóráig tartott...

A ki július 12-én délelőtt a 2-es villamossal közelítette meg egyetemünket, már a Kosuth téren érezhette, hogy ez a nap más, mint a többi. A Parlament előtt több százan várokoz-
nak, hogy megpillanthassák *George Bush*t, az első Magyarországra látogató amerikai elnököt, amint beszáll hatalmas, páncélozott Cadillac-jébe. Aztán a Közgáz előtt a nyári sza-

badságról visszaérkező oktatókat és diákokat kellemes meglepetés várja, *megszépült az egyetem épülete*. Újrafestették a korlátokat, megtisztították a homlokzatot. A jelenség engem egy kicsit a katonaságra emlékeztet: mielőtt laktanyánk felsőbb ellenőrzést kapott, napokig kellett söprögetni, emlékszem, egyszer még az épületek előtti füves térség kikopott, földes részeit is

Németh Miklós és neje

zöldre kellett festenünk. Így távolról azt hihették az illusztris vendégek, hogy egybefüggő a gyepszőnyeg, vagyis itt minden rendben van...

Azt nem tudom, hogy a közgázon hányan és mennyi napon keresztül dolgoztak, de az biztos, hogy jó munkát végeztek a fizikai dolgozók. Hamarosan kiderül, hogy *nemcsak kívül, hanem belül is ragyog az épület*. De természetesen ma nem olyan egyszerű bejutni egyetemünkre, ahol *George Bush* előadása során *várhatóan nagy jelentőségű bejelentéseket tesz majd*. Az előadás *hivatalosan fél egykor kezdődik, ám a program csúszik*. A biztonsági emberek *csak délben kezdik beengedni az előzőleg gondosan kiürített épületbe újra az embereket*. Mielőtt belépniük az aulába, *előtte át kell haladnunk egy külön erre a célra felállított elektronikus kapun*, mely fémtárgyak érzékelése esetén azonnal jelez. *A szatyrokat, táskákat külön is átnézik*: barackjaim és úszófelszereléseim között mosolyogva, de azért akkurátusan turkál egy mackótermetű, fekete srác. (Az amerikai biztonsági szolgálat állítólag még arra is ügyelt, hogy az elnök elleni esetleges merénylet esetén egy helikopter is le tudjon szállni a helyszínen...)

Az aulában felállított előadói pódiumon pálmák, szemközt hatalmas amerikai és magyar zászló egymás mellett felfüggesztve. A teremben oldalt is a két nemzet lobogói. Gyorsan el kell foglalni a jó helyeket, hiszen a terem befogadóképességénél jóval többen gyűltünk össze. (A hivatalos becslések szerint több mint ezren szorongtunk az aulában.) Sokaknak csak állóhely jut, a széleken ácsorgók között néhány ismerős, „ellenzéki arc”: Szabad György, Bogárdi Zoltán, Hodosán Róza, Mécs Imre stb. Igen sok szabaddemokratát lehet látni, „DE” jelvényükről messziről felismerni őket.

Az amerikai biztonsági szolgálat szigorú vezetője bejelenti a mikrofonba: az utólag hozott székeket, melyeket ők nem ellenőriztek, két percen belül ki kell vinni, *állni sem lehet az aulában*, amíg nincs rend, addig nem kezdheti meg előadását *George Bush*. *De nem mozdul senki...*

A Marx-szobor előtt állították fel a tv-társaságok standját, az újságíróknak közvetlen telefonvonalat is biztosítottak külföldre. Fél egy felé elkezdnek dolgozni az amerikai tévések: *felméri a fényviszonyokat, kipróbálják a mikrofonokat*. (A pletyka szerint az elnök látogatására egyetemünk egy nem éppen olcsó, zsemleszínű szőnyeget vett, a pódiumon azonban nem ezt látjuk, hanem egy másikat, melyet az amerikaiak hoztak magukkal. Szerintük ugyanis a kék szín jobban mutat a televízióban...)

A fotósok is munkához látnak - nyakukban az amerikai-magyar barátságot szimbolizáló cédulán egymást keresztező két zászló -, ugyanis *egy óra tájban egymellékajton belép Straub F. Brunó és felesége, majd Németh Miklós - citromsárga alapon fekete pöttyös nyakkendője igen jól mutat - és neje is*. Úgy látszik, most már mi is átvesszük a nyugati módit, amit Gorbacsov kezdett bevezetni Keleten: *komolyabb program esetén vezetőink már csak hitveseikkel jelennek meg*. Egyetemünk egykori és jelenlegi rektora, *Berend T. Iván és Csáki Csaba* is találkozik. Neves amerikai vendégek tűnnek fel: *Palmer* nagykövet és *Baker* külügyminiszter. Közben *az aula szauává alakul át*, mindenkiről folyik a víz, az emberek *meghívóikkal legyezgetik magukat*. Hatalmas termetű, fekete testőr vizsgálgatja még egyszer a pódium környékét, *Németh Miklós* is ki-be mászkál, talán most már végre megérkezik *George Bush*?!

Mamut évfolyam

A felvételi keretszám emelkedése, a sok évismétlő és a tavalyinál kevesebb előfelvételis miatt mintegy 670-en kezdik meg tanulmányaikat az első évfolyam nappali tagozatán.

A tavalyi, szigorúan betartandó 460 helyett idén 520-ra emelkedett a felvételi keretszám, amit az egyetem át is lépett. Ennek oka, hogy az 1274 jelentkezőből 105 pont felett teljesítők közül senkit nem akartak kizárni a felvettek közül; másrészt, hogy a tervezettnél kevesebb előfelvételis egyetemistánk lesz az idén. (Az eredeti tervek szerint a tavalyi 150 helyett az idén 100-an, jövőre 50-en lettek volna 0. évfolyamosok. Sokan kérték azonban szociális és egészségügyi okokra hivatkozva, hogy már az idén megkezdhesék tanulmányaikat és 16-uk kérelmét el is fogadták. Ezért idén csak 80 előfelvételisünk van és jövőre valószínűleg megszűnik ez az intézmény.)

Sok az évismétlő, mintegy 50-en vannak, és növelik az évfolyam létszámát a tanulmányaikat külföldi egyetemen megkezdett átjelentkezők (45 jelentkezőből 30-at vettek át az idén), illetve a külföldi diákok is.

A létszám ugyan nagyon magas, de az egyetem új képzési rendje kettős szűrésre rendezkedett be: a felvételik mellett az első évfolyam nehézségei, illetve a főiskolai ágra való kerülés feltételei is differenciálnak egy-egy évfolyam tagjai között.

Az esti-levelező tagozaton 102-re emelkedett a felvételi ponthatár. Így az eredetileg ide jelentkeztettek közül csak 4-en kerültek be, 15-üket a nappali tagozatról irányították át, ezért

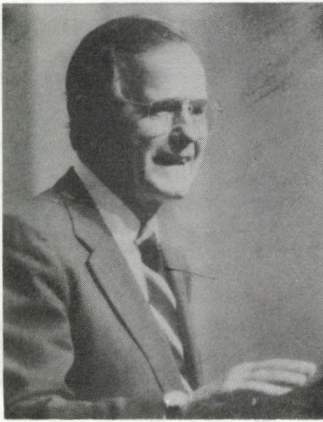
végül is a mintegy 190 estis zömét a másoddiplomások adják. A ponthatár emelésével nemcsak az a kiskapu zárult be, hogy a nappali tagozatra be nem kerülők átírányítás és egy éves estis kitérő után simán átkérhessék magukat a nappali tagozatra, hanem sajnos a több éve érettségizettek is kiszelektálódtak. Nekik nyilván hiányosak a tételes matematikai, történelmi ismereteik, de ennek ellenére sokuk alkalmas lehet az egyetemi tanulmányokra. Talán az évek során szerzett képzettségük - árszakértői, mérlegképes könyvelői okleveleik stb. - beszámítása javíthatná felvételi esélyeiket. Jövőre felvételi vizsgát kell tenniük a másoddiplomás képzésre jelentkezőknek is. (Eddig csak felvételi beszélgetésen estek át.)

A felvételik feltételei lényegében változatlanok. Új elem, hogy ha valaki a felvételik során több pontot szerez, mint hozott pontszáma, akkor már az első próbálkozása alkalmával ennek kétszeresét veszik figyelembe felvételi pontszámként, (a hozott és szerzett pontok összege helyett). További új elem, hogy a felvételik során elszenvedett esetleges jogsérelmekkel kapcsolatos fellebbezéseket nem a Művelődési Minisztérium, hanem az egyetemen működő fellebbviteli bizottság bírálta el.

A nagy létszám nagyobb feladatot ró majd az egyetem adminisztratív apparátusának dolgozóira - kérjük megértésüket - és bizonyára kényelmetlenségeket fog okozni a diákoknak is. Reméljük ennek ellenére sikeres és kellemes éveket töltenek itt az idei golyák.

k.

Igen, ha egy órással később is, de fél kettőkor megpillanthatjuk egyetemünk aulájában az amerikai elnököt. Mindenki feláll, George Bush és Barbara asszony nagy taps, ováció közepette vonul be a terembe. A pódiumon rajtuk kívül Csáki Csaba és felesége foglal helyet. Egyetemünk rektora a házigazda jogán köszönti angolul a megjelent vendégeket, az amerikai elnököt és feleségét. Baker külügyminisztert, a magyar miniszterelnököt és nejét, a diplomáciai testületek képviselőit. Majd így folytatja:

Made in USA

Ez a nap, az Egyesült Államok elnökének, George Bushnak és feleségének megtisztelő látogatása, rendkívül jelentős egyetemünk 130 éves történetében. Oktatóink, hallgatóink, illetve a magyar közgazdász társadalom éppúgy, mint az egész magyar közélet nagy megtiszteltetéssel fogadták és nagy érdeklődéssel várták ezt az eseményt. Ez az érdeklődés és tisztelet az eredményeire méltán büszke amerikai nép vezetőjének, illetve azoknak az értékeknek szól, amelyeket az amerikai nemzet emelt igazán magasra, s amelyeket egyetemünk is követni igyekszik: a gondolkodás és a vállalkozás szabadságának, az alkotókészség és a teljesítmény tiszteletének. Különösen nagy öröm számunkra, hogy Bush elnököt „szakmabeliként” a közgazdaságtan és az üzleti élet reprezentáciaként üdvözölhetjük.

Magyarország a politikai és gazdasági átmenet időszakát éli. Egyetemünk mindig a reformok, a változások élén haladt és ez az intézmény, ahol a mai Magyarország vezető politikusainak és menedzsereinek többsége – így például Németh Miklós miniszterelnök is – végzett. Közgazdasági egyetemünk a reform egyik legjelentősebb szellemi műhelye, bázisa.

Az utóbbi években, mind felépítését, mind tartalmát tekintve, jelentős változások történtek oktatási rendszerünkben. Diákjainknak ma már igen széles a lehetőségeik „egyetemi életútjuk” megválasztásában, szabadon tanulhatják bármelyik közgazdasági vagy más társadalomelméleti iskola, irányzat tanait.

Az egyetem kapui mind kelet, mind nyugat felé nyitottak. Gyümölcsözőek a kapcsolataink számos egyesült államokbeli felsőoktatási intézménnyel, többek között együttműködési megállapodásunk van öt vezető amerikai egyetemmel is.

Az elmúlt tanévben több, mint 130 amerikai diák hallgatta angol nyelvű előadásainkat, ugyanakkor a mi hallgatóinknak is egyre több lehetőségük nyílik arra, hogy az Egyesült Államokban tanuljanak. Bár köztudott, hogy a tudomány és az egyetemi oktatás mindig fontos összekötőkapocs volt országaink között, szeretném felhasználni ezt az alkalmat is arra, hogy kapcsolataink további fejlesztése, erősítése mellett szóljak.

Tisztelt Elnök úr és Bush asszony!

Egyetemi tanácsunk, oktatóink, diákjaink és az egész magyar felsőoktatás nevében forrón köszöntöm Önöket, köszönöm, hogy megtisztelték bennünket látogatásukkal.

Rektorunk rövid bevezetője után újból felbolydul a terem, Bush elnök emelkedik immár szólásra. A Marx Károlyról elnevezett egyetemen! Ez talán furcsa – ahogy ő is ironikusan megjegyzi – „de hát mégsem az, hiszen az Egyesült Államok az eszmék szabad versenyének híve. Úgy látszik, az elnöknek felkészült szakértői gárdája van, hiszen munkatársai még arra is emlékeznek, hogy egykor egyetemünk falai között tanított Nagy Imre. Az elnöki beszéd tehát természetesen ezt a tényt is megemlíti, ez az apropó jó összekötő kapocs ahhoz, hogy Bush elnök elmondhassa, mártír miniszterelnökünk temetésén megmutatta egy nemzet, hogy negyvenéves kényszerpálya

után újra talpra tudott állni és a „sztyalinizmus romjain” újraképezi jövőjét, nyit Európá felé, melytől erőszakkal elszakították.

Feltűnő, hogy Bush milyen kiváló szónoki képességekkel rendelkezik, hogy mennyire át tud állni az adott hallgatóság hullámhosszára. Beszédét többször is nagy taps szakítja meg. Ilyenkor aztán Barbara asszony is tiszteletudóan összeütögeti tenyerét, és közben úgy néz fel férjére – testtartása kicsit kimóldottnak tűnik –, mint egy félistenre. Ő is abszolút profi, a hivatalos rendezvények minden pillanatában, apró rezdüléseivel is úgy viselkedik, ahogyan a világ elvárja az amerikai elnök feleségétől.

Szóval lelkes a hallgatóság: a Sztálin előadás során az ember néha úgy érezheti: hamarosan eljön a kánaán, csak egy kis amerikai segítség kell? Igen, az amerikai elnök felajánlja az „Egyesült Államok partnerségét”, de utal arra is, hogy alapvetően mi magyarok kell, hogy rendbetegyük országunkat, és hát ez nem lesz könnyű.

Igen, kicsit furcsa volt eddig a történelem során a nagyhatalmak logikája. Mikor a kis nemzetek olykor saját útjukra tértek és nem különösebben igényelték a külső segítséget – lásd Vietnam, Nicaragua, Afganisztán vagy Csehszlovákia esetében –, mégiscsak megkapták azt. Amikor meg szükség lett volna a demokratikus országok határozott fellépésére – lásd 1956-ban Magyarország – a „Szabad Világ” erejéből csak lelki szolidaritásra futotta...

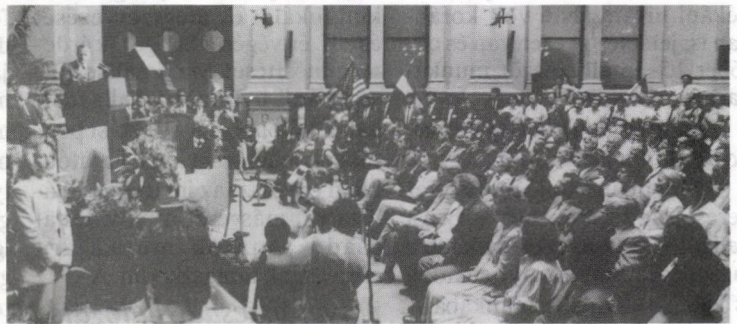
De most talán másképp lesz. Hiszen Bush elnök konkrét intézkedéseket is bejelent. Megígéri, hogy a párizsi gazdasági csúcstalálkozón összpontosított nyugati lépéseket javasol majd Magyarországra és Lengyelországra felé, 25 millió dolláros alapítvány jóváhagyására kéri fel az USA kongresszusát, ez az összeg a magyar magángazdaság fellendítését szolgálja. És ha ősszel a magyar parlament elfogadja az új kivándorlási törvényt, akkor hazánk megfelel az amerikai kereskedelmi törvény Jackson-Vanik féle kiegészítésének, vagyis Magyarország lesz az első, melynek korlátozásai alól mentesülni fog. Bizonyos vámengedményekre is szá-

Környezetvédelmi Központ és az úgynevezett Amerika Ház budapesti felépítése is esedékes, a Békehadtest angol nyelvtanárokat küld az egész országba...

Olyan határozottan, bátorítóan beszélt Bush elnök, hogy előadása végén lelkesen megtapsolja a hallgatóságot. Aztán mikor már elment, kicsit higgabtabban elgondolkozhatunk a javaslatain. A Jackson-Vanik kiegészítés alóli felmentés tényleg nagy jelentőségű lenne, hiszen ezáltal gyakorlatilag hazánkra is kiterjesztenék a legnagyobb kedvezmény elvét, de az már igencsak kétséges, hogy például a 25 millió dollár ugyan mit ér a magyar privátszektor számára?

De hát milyen alapon várhatunk volna több pénzt az amerikaiaktól? Hiszen országunk hivatalos vezetése hosszú évtizedeken keresztül úgy szidta az imperializmust, és ezen belül a legfőbb gonoszt, mint a bokrort. Különbösen is, reméljük, hogy jelentős változások előtt állunk, de azért mégiscsak zűrzavaros politikai helyzet jellemző országunkra. Talán majd a választások után még csurrán-cseppen valami...

Tehát annak, aki csodát várt, vagyis azt, hogy a „Dollárpapa” bőkezű lesz, csalódnia kellett. Végülis egy-két napig Magyarországon járt az amerikai elnök, egy-két órára jó hangulatot teremtett az egyetemünkön, aztán újra gépére szállt, magával vitte kíséretét, és egy más világ légkörét is. Mi pedig itt maradtunk problémáinkkal, gondjainkkal, amerikai szemmel nézve pitiá-

Ezer ember az aulában

míthatunk, valamint arra is, hogy a Tengerentúli Magánberuházási Társaság (OPIC) tapogatózni kezd hamarosan amerikai magánberuházások ügyében hazánkban. Kelet-Európai

nerségünkkel. Kezdődnek újra a szürke hétköznapok...

Rózsa Iván

Találkoztam már olyan diákkal, aki úgy érte meg az utolsó évet, hogy azt sem tudta, ki az egyetem vezetője. Persze az ő hibájából. Az viszont soha nem fordult elő, hogy az első dékánhelyettest ne ismerné valaki. Nem véletlen, hiszen kulcsszerepet tölt be az első éven, az pedig csak fokozza népszerűségét, hogy rendszerint nagyon rokonszenves, azonosulni tud a diákság érdekeivel.

Az egyetem mindig nagy gondot fordít az elsőévesekre. Talán ezért is a legsikeresebb ezen a területen a vezetői kiválasztás. Nem mindegy, hogy ki az a személy, akivel először találkoznak a gólyák, aki megszemélyesíti számukra az egyetemet, aki kontaktust teremtve segíti át a nehézségeken, s avatja iskolásból egyetemistává diákjait.

Mi, akiknek volt szerencsénk közelebbről megismerni Kerékyártó Györgynét, akit az alapozóképzés dékánjává neveztek ki, tudjuk, hogy a választás ezúttal is sikeres. A diákok előtt sem volt ismeretlen a személye. Mint oktató a statisztika tanszéken tevékenykedik, de élvezte a hallgatóság rokonszenvét iparkari dékánként is. Hosszú éveken keresztül az MSZMP egyetemi vezetőségének tagja volt. A feladat, amellyel ezúttal megbízták, teljesen új. Ugyanis ezúttal nemcsak az elsőévesek, gondja lesz az övé, mint a korábbi években volt, hanem a másodéveseké is.

Kerékyártó Györgyné

1200 diák dékánja

Új feladatkörében, terveiről, elképzeléseiről faggattam Kerékyártó Györgynét, az alapozó képzés dékánját.

Mivel kezdte dékáni megbízatását?

– Közel két hónapja kerültem az alapozóképzés élére. Ez idő alatt próbáltam megteremteni a dékáni hivatal működési feltételeit. Nem volt könnyű ez a nyári időszakban, de úgy érzem lassan kialakulnak a működési feltételek.

Kik lesznek a közvetlen munkatársai? Növekszik-e a dékáni hivatalban a létszám, hiszen a számban jelentősen megnövekedett diáksághoz, gondolom, több ügyintéző is kell.

– Három, korábban is ezen a területen dolgozó tanulmányi előadó foglalkozik a hallgatókkal. Egy foglalkozik az esti-levelező tagozattal, ketten a másodévfolyam tanulmányi ügyeit intézik. Az első évfolyamra új tanulmányi előadók kerültek. Közülük az egyik ebben az évben végzett egyetemünk tanár B szakán, a másik előadó az ipari kar dékáni hivatalában volt korábban is, jelenleg gyesen van és október 15-én áll először munkába.

És győzi majd az egy előadó a feladat ellátását?

– Megpróbálunk segítséget keresni, addig is ebben részben a hallgatókra támaszkodunk, de a másodéves tanulmányi előadók is bekapcsolódnak a munkába.

Komoly segítséget nyújthat a dékánnak a dékánhelyettes, noha tudom, e személyi kérdésben még nem döntött az egyetemi tanács. Mégis megkérdelem, kit választana dékánhelyettesnek maga mellé?

– Temesi József matematikust, a Matematika és Számítástechnikai Intézet adjunktusát javasoltam. Az egyetem vezetőségétől erre a feladatra ideiglenes megbízást kapott, ugyanis a

munka jellege megkívánja, hogy már az első lépéseket együtt tegye meg dékán és dékánhelyettes.

– A dékánhelyettes személyének kiválasztásánál szerepet játszott az a megfontolás is, hogy lehetőleg olyan tanszéken oktasson, amely tanszék az első, másodévfolyam tanításában nagy súllyal szerepel, és így a tanszékkel való kapcsolatteremtést is közvetlenebbé teheti. A hallgatói tagozattal is előzetesen egyeztetettük a személyi javaslatot, amit ők is melegen támogattak.

Milyen feladat hárul konkrétan az alapozóképzés dékáni hivatalára?

– Az új képzési rendszerben a sokféle választási lehetőség és a hallgatóknál jelentkező döntési pont az oktatásszervezést valóban nagyon sok feladat elé állítja. Így az alapozóképzés felelős az I. és II. évfolyam oktatási folyamatának megszervezéséért. Ez magában foglalja a tanrendet, a tananyagellátást, a hallgatói dolgok érdemi ügyintézését, az oktatási anyagok tartalmi koordinációját, az alapszigorlatok kimunkálását, megszervezését és a II. év végén a hallgatók érdemi minősítését. Maximális segítséget kell nyújtani a hallgatóknak a különböző választási pontoknál, lehetőségeknél. Ez utóbbinál egyrészt az instruktori hálózatra, másrészt a pályatanácsadó tanárok munkájára szeretnénk támaszkodni. A

pályatanácsadó hálózatot új rendszerben kívánjuk működtetni, ugyanis a tavalyi próbálkozás nem járt sikerrel. A korábbi szisztémával szemben – amikor is minden hallgatói csoport mellé egy pályatanácsadó tanárt rendeltek, akik általában nem találtak egymásra – az új elképzelés szerint 10–15 fiatal oktatóból álló tanácsadó csoportot szervezünk, akik meghatározott időpontban és helyen rendelkezésre állnak az első és másodéves

hallgatóknak, segítséget nyújtanak az egyéni tanterv összeállításában, de a legkülönbözőbb szakmai kérdésekben is. Ez a korábbi csoporthoz rendelt rendszerrel rugalmasabb és közvetlenebb lesz. A csoport munkáját *Bakacsi Gyula*, a vezetési és szervezési tanszék fiatal oktatója fogja majd össze. Úgy tervezzük, hogy a félév megkezdésével a pályatanácsadó hálózat oktatói névsorát már átnyújthatjuk a hallgatóknak.

Miután a képzéskorszerűsítés elveivel a szabad tárgyválasztás általánossá válik, ez együtt a hallgatói körök szétesési veszélyét is magában rejti. Mit tud tenni a dékán ennek a veszélynek az elhárítása érdekében?

– Elsősorban a kapcsolatteremtéssel szeretnénk elősegíteni az összetartozást, noha ezt is nagyon megnehezíti az erőteljesen megnövekedett létszám. Az első évfolyam nappali tagozatán mintegy 670 fő kezd meg tanulmányait, a másodéven pedig 570-en vannak. A nagy létszám, a sokféle választási lehetőség feltételei mellett igen nehéz a dékáni hivatal adminisztrációjának tartani a kapcsolatot a hallgatókkal. Érdeklődtünk, hogy olyan egyetemeken, ahol hasonló rendszerű oktatás folyik, hogyan működtetik a hallgatói információs rendszert? Az így szerzett tapasztalatokat is figyelembe véve, és az előző évi problémákat látva, új megoldással kísérletezünk. A gazdasági igazgatóságtól javaslatot kérünk egy

postaláda rendszer kiépítésére. Ez azt jelentené, hogy az I. éven 2–3 hallgató kapna egy postaládát. Ez a rendszer a dékáni hivattal szembeni folyosón lenne elhelyezve. Ezen keresztül továbbítanánk a diákoknak, a dékáni hivatal írásos közleményeit, tanszéki közleményeket, de a hallgatói öntevé-

keny csoportok és az egyes hallgatók is igénybe vehetik a postaládát üzenettovábbítás céljára. Ezen kívül szeretnénk egy külön ládát is elhelyezni, mindkét évfolyam számára, amelyen a hallgatók továbbítanák kéréseiket és mindenfajta ügyüket a dékáni hivatalnak. Itt olyan információkról lehet természetesen csak szó, amely nem igényli a tanulmányi előadóval való személyes kapcsolatot. Reméljük a gazdasági igazgatóság a postaládatervünket támogatja, s ezzel sikerül egy működőképes rendszert kiépíteni.

– Jelenleg melyek a legaktuálisabb feladatai a dékáni hivatalnak?

– Feladataink közé tartozik a hallgatók félévi időbeosztásának megtervezése, a számonkérési terminusok meghatározása, teremteltételekkel való egyeztetése, a tanszékkel, tárgyfelelősökkel a kontaktus megteremtése, a félév alapján a másodévesek szakválasztási tájékoztatójának megrendezése, az alapszigorlatok jellegének, formájának kialakítása. Mindenekelőtt a gólyatábor sikeres megszervezése a célunk. Ez ugyan az instruktorkor feladata, viszont mi is érdekeltek vagyunk ugyanúgy, mint a nulladik hét megszervezésében és tartalmas kitöltésében. Szeretnénk, ha jól szolgálna az elsőéves hallgatók egyetemre történő bevezetését.

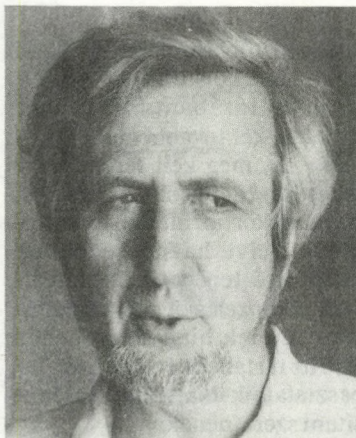
– Milyen gondolatokkal indítaná útjára az alapozóképzésben részesülő hallgatókat?

– Azt gondolom, hogy örömmel töltheti el őket az a tudat, hogy egy korszerű jövőre orientált képzési rendszerben kezdték el tanulmányaikat. A teljesítményelv, a magas követelmény szerint fontos jellemzője a képzésnek. A sokféle választási lehetőséggel próbáljanak jól élni, és ehhez minden segítséget igénybevenni az egyetemen. Ugyanakkor azt is látniuk kell, hogy egy új rendszer kialakítása küzdelmes munkával jár, és ebben az ő megértésükre is számítnak. Tanácsolom, hogy az egyetemi éveket kemény munkával töltsék ki, különösen, ha magasabb szintre pályáznak. De ugyanakkor a diákevek sokféle színes lehetőségével is éljenek, kapcsolódjanak be az öntevékeny csoportokba, érdeklődési területüknek megfelelően. Mindehhez sok sikert kívánok nekik!

H. E.

Mit nyújthat a társadalomtudományi kar?

Akikről szó van: Bihari, Ágh, Gombár, Szelényi, Tabajdi

Országunknak - többek között - jobban képzett, sokoldalúbb, a jövőről reálisan és felelősen gondolkodó közgazdákra van szüksége. Ezt akarja előmozdítani az egyetemi reform, s ehhez akar hozzátenni valami továbbit az újonnan létrehozott általános társadalomtudományi kar. Látszólag talán csupán szervezeti változás az eddigi karok „újraelosztása”, de kétségtelesen jobb helyzetbe jutottak ezzel egyetemünkön a társadalomtudományi tárgyak, megnőtt tekintélyük, melléktárgyból főtárggyá (is) váltak - s az eddig kissé elszigetelt „bölcsesek” most egységbe tömörülhettek. Mit remélhetünk ettől mi oktatók, s mit kaphatnak a hallgatók?

A mai politikusabb és nehezebb időszakban, amikor hazánkban egy történelmi jelentőségű kísérlet folyik, kézenfekvő, hogy a felnövő értelmiségnek **a korábbinál többet kell tudnia**

a társadalmi és politikai közegről, a gazdaság lehetőségeit is meghatározó adottságokról és az előttünk álló perspektívákról. Tehát ismerni kell a magyar múltat, elsősorban az utolsó ötven évet. A magyarországi viszonyokat létrehozó és fenntartó nemzetközi hátteret. A világban eközben uralkodó filozófiai és politikai eszméket. A mai magyar társadalom rétegződését, feszültségeit és bajait. A szükséges és lehetséges szociálpolitikai intézkedések körét. A hasonló bajokkal küszködő kelet-közép-európai régiót. Az európai gazdasági és politikai intézményeket. Sokoldalú segítségnyújtásra képes nagy nemzetközi szervezeteket. A kormányokra is ható

és a közvéleményt befolyásoló világsajtót. Tisztában kell lenni a külpolitikai és kül-gazdaságpolitikai feltételekkel és ezek változásaival. A minden oldalon erősödő indulatok idején pontos ismeretekkel kell rendelkezni a nemzeti kisebbségek világproblémáivá vált gondjairól és törekvéseiről, ezen belül pedig kiemelten az átlagnál jóval súlyosabb helyzetben lévő magyar kisebbségek körülményeiről. E kérdéseket eddig is tanulmányozhatták hallgatóink, de sokszor csak szűk kari vagy tanszéki keretek között, minimális publicitással, néha egymást átfedő kurzusokban, esetleg egymásnak ellentmondó interpretációkban. Most nagyobb tere nyílik az egyéni érdeklődésnek, a választásnak, miközben

tárgyak (és oktatók) egymással is versenyezni kényszerülnek.

Azt hiszem, hogy ennek hosszabb távon mindkét fél hasznát látja, az ország pedig még inkább.

Erre az egyetemre eddig is szép számmal jártak olyanok, akik erősen társadalomtudományi érdeklődésűek voltak, de elmélyültebb tanulmányok folytatására, ennek megfelelő végzettségre és elhelyezkedésre csak igen korlátozott lehetőségeik voltak. Most a szociológia, politológia, a nemzetközi kapcsolatok tudományos és gyakorlati oldalának a tanulmányozásával a közgazdasági mellett egy másik szakterületen is - többletmunkával - egyetemi végzettséget szerezhetnek. De a „reform előtti” évfolyamok is hasznát fogják venni a kidolgozás és kipróbálás stádiumában lévő reformterveknek és új oktatási szemléletnek.

A következő tanévben a kar még nem oktatja a reformévfolyamokat, így egy év áll a szaktanszékek rendelkezésére az új oktatási programok és tananyagok elkészítésére, érdemi megvitatására. Remélhető, hogy ennek során karunk az elszigetelt, egymásról szinte semmit sem tudó tanszékek halmazából összehangolt munkát végző, egymással szorosan együttműködő, minél szervezettebb egységet alkotó oktató-nevelő intézménnyé vá-

lik. Szeretnénk, ha az ide tartozó oktatók önmaguk és egymás számára is tisztázni tudnák, mi a társadalomgazdasági szak tartalma, mi itt a képzés elsődleges célja, a jövőbeni közgazdászok társadalmi kérdések iránt intenzívebben érdeklődő csoportjának milyen ismeretekkel kell rendelkeznie. Az előkészületek részeként igyekszünk a hozzánk tartozó szakterületek néhány **neves szakértőjét bevonni az oktatásba,**

a tananyagok kidolgozásába, helyenként csak külső konzultánsként, de több esetben állandó munkakapcsolatot teremtve „ide hozva”. Igyekszünk kihasználni, hogy átalakulóban van tudományos életünk szerkezete, egyes intézmények megszűnnek, másrészt korábban eltiltott, az ország elhagyására kényszerített tudósok bevonhatók az oktatásba is. Véglegesen még nem mondhatok, de már biztosítva van Bihari Mihály, Szabó Máté rendszeres foglalkoztatása, a további szóba kerülők között van Ágh Attila, Bayer István, Bence György, Gombár Csaba, Gazdag Ferenc, Hüvely István, Kis János, Kiss Endre, Papp Zsolt, Szelényi Iván, Tabajdi Csaba és mások.

A szabadabb tárgyválasztás, a kevesebb óraszám elengedhetlenné teszi a tanulási és számonkérési módszerek tökéletesítését. A kipróbálandó eljárások között szerepel felső évfolyami (esetleg posztgraduális) diákok bevonása az írásbeli vizsgáztatásba. De a folyamat másik oldalára is figyelünk. Szándékunkban áll minden tantárgynál bevezetni az oktatók hallgatói véleményezését, elsősorban tájékoztató célból, anélkül, hogy ezek eredményeit abszolútizál-nánk.

Karunkhoz tartoznak a nyelvi tanszékek is. Ezeket minél nagyobb teret kívánunk engedni a magasabb szintű képzésnek, hiszen a nyelvi alapismereteket a középiskolában kell(ene) megszerezni - ahogy ez külföldön általános. Szélesíteni akarjuk az **idegen nyelveken történő oktatást.**

Ennek négy formáját tervezzük. (1) A nyelvi tanszékek növeljék a tanításban a szakmai elemeket, egyrészt a szaknyelv alapo-

sabb tanításával, másrészt az országismeret elmélyítésével. Több anyanyelvi oktatót igyekszünk találni az országunk iránt érdeklődő külföldi fiatalok köréből. (Az orosz tanszék kapacitását esetleg külföldi diákok oktatásával szeretnénk jobban kihasználni.) (2) Igyekszünk szélesíteni idegen nyelvű kurzusaink körét és ezekben vendéghallgatóként magyar diákok főlétét is szorgalmazzuk. (3) Előkészületeket teszünk, hogy a szerződéses egyetemi partnerek (Dartmouth College, California-Wisconsin, DePaul) számára rendezett tanfolyamok mellett minél több tantárgyat oktassunk rendszeresen idegen nyelven is. (4) Rendszeresítjük és kiterjesztjük a szociológiai tanszék kezdeményezését, hogy a hozzánk látogató tanár-vendégeket és kutatókat szélesebb egyetemi nyilvánosság előtt szerepeltessük.

Ugyancsak hozzánk tartozik a testnevelési tanszék, s ez talán nem csupán formailag van így, hiszen az egészségesebb élet, az edzettebb ifjúság elsőrendűen fontos társadalmi ügy. Küzdünk tornatermünk mielőbbi teljes birtokbavételért, s minden lehetséges támogatást meg fogunk adni az órákon kívüli sportolást elősegítő sí- és vízitáboroknak, hegyi túráknak. A karhoz tartozó tanárképzésben a szakismertek mellett nagy súlyt helyezünk a nevelés erkölcsi elemeinek megerősítésére.

A tantárgy-választékot növeljük **az áthallgatások bátortalanításával**

és a szakkollégiumok tanfolyamainak beszámításával is. Alapvető célunk azonban az, hogy a rendes képzés keretein belül is korszerű, az európai versenyt álló társadalomtudományi oktatást nyújtsunk. Példa, modell van sok, de azt hiszem, hogy nincs szó egyiknek a szolgai lemásolásáról sem. Ezen a területen is meg akarjuk őrizni, illetve föl akarjuk támasztani régi, értékes hagyományainkat, miközben átvesszük mindazt, amit a gazdagabb, szerencsésebb, tapasztaltabb országokból átvenni lehetséges és érdemes.

JESZENSZKY GÉZA
általános társadalom-
tudományi kar
dékán

Nagy egyéniségek oktassanak a karon!

Mészáros Tamás, a gazdálkodási kar dékánja, az ipargazdaságtan tanszék vezetője az elmúlt években Kerékgyártó Györgyné helyettese volt az ipar kar élén. A néhai kar tanácsán erősen érződött, hogy egy expanzióban lévő szakma, a vezetés-menedzsment, a vállalkozás, a business reprezentánsai adják tagjai többségét. Ezzel a háttérrel, előzménnyel indul újra az új kar és az új dékán.

*

Talán korai lenne még egyeztetett és főleg a kar oktatói által elfogadott és támogatott programról beszélni, hiszen arról valószínűleg még vitatkozni fogunk. Különösen várom ezt akkor, amikor a megoldás konkrét módozatai kerülnek majd terítékre. Ez így is van rendjén, ám nem jelenti azt, hogy én magam nem gondolkoztam mint jelölt, vagy július eleje óta mint kinevezett dékán, az új kar lehetséges misszióján a megvalósítható

alapvető irányokat és feltételeket,

azt mondhatnám: hogy

1./ *a gazdálkodási karnak a vállalkozásokra és/vagy azok különböző szintű irányítására kell felkészíteni a hallgatókat.*
2./ *Jó lenne ezt úgy megvalósítani, hogy minél több, nehezen irányítható, nagy egyéniség oktatson a karon.*
3./ *Ha jól akarjuk csinálni, akkor nem lehet eltekinteni attól, hogy munkánkat egy, a közel és régmúlt hallgatójától sok tekintetben alapvetően különböző diáksággal, oktatógárdánk jelentős részének saját egyetemi éveikhez hasonlóan karakterisztikusan megváltozott közegben kell végzni.*

Első feladatunk egy viszonylag jól körülhatárolható ismeretcsomag átadását igényli. Ennek a körvonalait, tantárgyi struktúráját és részben tematikáit úgy érzem a reform során megfelelően sikerült kidolgozni. Ezek tartalmazzák ugyanis azokat a vezetési-szervezési, marketing-gazdálkodási, számviteli-elemzési, stratégiai egyéb ismereteket, amelyek általában szükségesek a sikeres üzletvitelhez. Még nemzetközi megméretetésre is sor került, megnyugtató véleményeket eredményezve.

feladatokon, a célszerű vagy szükséges változásokon, a múltból feltétlenül átmentendő hagyományokon, jó tapasztalatokon.

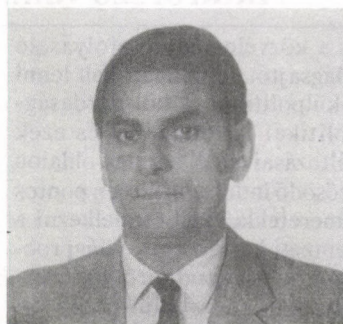
Gondolataimat erősen befolyásolják az utóbbi évek, amelyek során módomban nyílt közvetlenül is vezetői tapasztalatot szerezni. Végigragtunk magunkat az oktatási reform kompromisszumokat és eltéríthetelenségeket egyaránt megkövetelő, a valódi csapatmunka szépségeit és buktatóit egyaránt tartalmazó, megértésre és dörszötségre nevelő kialakításának folyamatán. Jelentős élményt - és minden bizonnyal sok ötletet is adtak számomra nemzetközi tapasztalataim, főleg az 1988. második félévében eltöltött szemeszter a *George Washington Egyetemen* az USA-ban.

Ha röviden kívánám megfogalmazni az

Gyors és alapvető változtatásokat sem ezért, sem pedig azért nem tartanék célszerűnek, mivel most a tananyagok kifejlésére kell az időt és energiát összpontosítani. Ennek során nem kevés szemléletbeli és tartalmi változást kell, hogy jelentsen a sokszínűsége, többek között az eddig meglehetősen elhanyagolt, de szerepében minden bizonnyal növekvő költségvetési szférára, a különböző ágazatokra, az eltérő típusú és méretű vállalkozásokra való felkészítés, részben az általánosítással, részben a példa- és esettanulmányanyag sokrétűségével.

Ami a korábbiakhoz képest feltétlenül erősítésre szorul, az a pénzügyi, nemzetközi pénzügyi ismeretek témaköre, különös tekintettel a közelmúltban megjelent, de várhatóan egyre gyorsabban változó finanszírozási, pénzügyi, intézményrendszerbeli elemekre. Hogy ez nemcsak a pénzügyi tárgy és nemcsak a pénzügy tanszék feladata, aligha vitatható. Nagyobb távlatban célszerű gondolkodni azon, hogy az üzleti etika kérdései, amelyek ma nemcsak az üzleti életből, de az oktatásból is hiányoznak milyen keretek között taníthatók.

A business természetesen nem, vagy nem elsősorban elmélet,

Mészáros Tamás

de nagyon is érdekes, izgalmas, nem egyszer kegyetlen valóság. Az egyetemen nem válthatja fel a nappali képzésben ennek a valóságnak a részletes megismerését és óriási hibát követ el, ha nem kontrolláltatja saját magát a gyakorlat által, nem teremt minél több lehetőséget hallgatóinak ezen valóság működésének megismerésére. Az élet kikényszerítette oktatóink egy jelentős részének a gyakorlati munkába, nem egyszer az üzleti életbe történő bekapcsolódását. A tapasztalat azonban az, hogy ezek eredménye csak részben vált szerves elemévé oktatásunknak, ezért a tudományosan megalapozott és didaktikailag is kiforrott ilyen típusú tananyagok számának és körének bővítésére van szükség.

A gyakorlattal való kapcsolat erősítésére, a folyamatos ütközésre, a kontroll megteremtésére különböző egyéb utakon is célszerű törekedni. E tekintetben hasznos lehet a korábbi formákon túl egy jól megválogatott tagokból álló és jól működtetett tanácsadó testület létrehozása, gyakorlati szakemberek bevonása az oktatásba, a hallgatók gyakorlati kutatásainak egyetemi és anyagi (alapítvány) eszközökkel történő ösztönzése, a végzett hallgatók egyesületének létrehozása, vagy ennek élénkítése. Mint oktatási formán célszerű lenne alaposabban elgondolkodni nappali és esti hallgatók közös foglalkozásainak bevezetésén egyes tárgyakból, esetleg szakirányoknál. Tapasztalataim szerint ennek igen nagy szerepe lehet - nemcsak a gyakorlat, hanem annak sokszínűsége megismertetésében is.

Nagy jelentőségűnek tartam a nemzetközi viszonyokban való jártasságot. E téren karunk nem áll rosszul. Egy sor tehetséges fiatal oktatónk töltött az elmúlt

években több hónapot külföldi egyetemeken. Bizom ennek gyors hatásában. Mindebből azonban két további dolog is következik, meg kell teremteni a lehetőséget mások számára is, ugyanakkor az általában ambícióval telve hazaérkezőknek megfelelő terepet kell biztosítani elképzelésük megvalósítására. Ennek hiányában nehéz lesz itt tartani őket, épp azon tapasztalataik miatt, amit hasznosítani szeretnének.

A „Ki valósítsa meg a reformot?” kérdésre csak sok terület érintve lehetne pontosan válaszolni. Az én álláspontom e tekintetben nagyon közel áll azokéhoz, akik az egyetem lényegét éppen abban látják, hogy itt a tárgyak, kurzusok „egyéni” kutatási eredményekre, véleményekre, nem pedig ötvenszer egyeztetett, netán központi tematikák alapján készült tankönyvekre, tananyagokra épüljenek, és ennyiben valóban választási lehetőséget biztosítsanak. Ennek a lehetősége potenciálisan adott a reformban. Más kérdés, hogy az eddigiekben a hangsúlyt - nem minden ok nélkül - az egyeztetésre helyeztük. Az így kialakult kereteken belül itt az ideje a munkát a tanszékekre, az oktatókra bízni, feladatukat olyan szellemi alkotómunkának tekinteni, amely természeténél fogva nehezen tűri a formális korlátokat. Mindezt együtt a - hasonlóan az eddigiekben elindított - műhelyvitákkal, a kemény, segítőkész kritikával és majdan a hallgatói megmérettetéssel. Ez utóbbi szelektáló jellegét az egyes alternatív kurzusok tekintetében hosszabb távon egyértelműen érvényesíteni kell. Ebből az alapállásból több dolog is következik:

-Nem szabad megriadni a viszonylag sok szakiránytól, vagy tárgytól az indulásnál, ugyanakkor a leépítést sem szabad csak az automatizmusokra bízni. (Értelemszerűen nem fedezhetnek meghirdetett, de tartósan fel nem vett tárgyak pl. státuszokat).

-Nem szabad fetisizálni az átfedések elkerülését, hiszen az a tudományos produktumok műfaji jellegzetességét is csorbíthatja. Egy szakkönyv önmagában egész és nem az évekkel

(Folytatás a 7. oldalon)

(Folytatás a 6. oldalról)
előbb vagy később olvasottakkal együtt. Emellett bízni kell a tudományos kutatás azon lényegében, amely igyekszik újat, a korábbiakat meghaladót, kiegészítőt nyújtani. Ez nem zárja ki az etikus magatartást, az egyeztetéseket, vitákat, a felesleges párhuzamosságok leépítését stb., a szelektálás egy része azonban a hallgatókra kell, hogy háruljon. E problémával különösen szembe kell néznünk olyan alaptárgycsoportoknál, mint

tanszékek közötti együttműködést, átírást.

Ezeknek azonban inkább a közös kutatások eredményeként, semmint adminisztratív beavatkozással kellene kialakulni. Bár kedvező tapasztalatok vannak e téren, megvalósulást illetően nincsenek illúzióim. Sok ugyanis a nehezen kiszűrhető, szubjektív elem, és kevés a hagyomány. A tárgy-tanszék kapcsolat egyben általában egy monopolhelyzet is. Az áttörést, bár nem teljesen ezen a vonalon, de a szakirányok struktúrája (törzs és szabadon választható tárgyak) bizonyos mértékig biztosítja. A szakközgazdász képzésben kialakult együttműködések jó példák is szolgálnak.

-Az oktatási reform bár kompromisszumként, de meghagyta

egy professzor – egy tanszék

(majdnem tárgyakra épülve és ennyiben az egyéniségek vezető szerepét intézményesítve) alakult ki. Magát az ügyet olyan fontosnak tartom, hogy adott esetben új tanszék, vagy tanszékek létrehozásával is támogathatóm, természetesen együtt a szükség szerinti megszüntetésekkel.

Szorosan ide tartozik a nyitottság kérdése. Nem kevés elmentmondás van ezen a területen, hiszen - helyesen - forszírozza külső kutatóknak az oktatásba történő bevonását, miközben az erre fordítható anyagi alapok összességükben és fajlagosan is alacsonyok. Aligha vitatható akadály pl. az is, hogy egy-egy előadást megtartani, egy-egy kutatási eredményről beszámolni egészen más műfaj, mint egy vagy két féléves kurzust végigvinni, tananyaggal ellátni, számonkérésre tekintettel lenni. Nem lehet kizárni a szubjektív, féltékenységi elemeket

marketing, stratégia, gazdaságtanok, vezetés, stb. A kutatások ugyanis ezeken a területeken részben párhuzamosan folynak, alapvetően tanszéki keretek között. Nem lenne célszerű ezek túlzott koordinációja. Egyet azonban feltétlenül biztosítani kellene, mégpedig azt, hogy a tantervben az adott témakört a hallgató a téma legjobb szakemberétől hallgathassa, vagy lehetősége legyen választani. E tekintetben nagyon el tudnék képzelni

a hagyományos tanszéki struktúrát. Ezzel - talán nem minden önös érdek nélkül - én is egyetérttem. A tanszéknek azonban nem szabad olyan hatalmi centrummá válnia, amely éppen az egységes szervezetre hivatkozva magát az oktatást is egységesíti és sematizálja. Nem szabad megengedni, hogy ez a struktúra ne engedje, vagy akadályozza egyének, csoportok, eltérő véleményközpontok kialakulását és ezzel csorbítsa az egyetem egyetem jellegét. Nem irreális a veszély. Nem véletlen talán, hogy pl. a Harvard Egyetemen tanszéki struktúra nélküli business school működik, vagy pl. a nyugatnémet egyetemeken az

nunk fogadni azt, hogy a hallgató a saját maga ura legyen, ennyiben le kell mondanunk a direkt nevelés, az egységes irányba való erőltetés eszközeiről. A felelősségünk viszont az, hogy kifejlesszük realitásérzékét, problémafelismerő képességét, ébresszük rá a tolerancia szükségességére. Értjük el, hogy ismerje fel a szélsőségeket, a rövidebb és hosszabb távú érdekek konfliktusait. Tudjon értékelni, kritizálni, de igent mondani, helyeselni is. Ezek után ismerjük el önálló döntésszabadságát. Enélkül ugyanis nincs business. Lehet másképpen is csinálni ezt az egyetemet? Ezeket tekintem a hallgatói politizálás alapelveinek.

Aki az elmondottakban a fegyelem bomlását, pontosabban

számot kell vetni a kudarcok lehetőségeivel

is. Sajnos nincsenek illúzióim a téren, hogy gyorsan sikerül megoldani az oktatók anyagi megbecsülését. Ezt döntő és sok következménnyel járó momentumnak érzem még akkor is, ha tudom, hogy karunkon a vállalkozási lehetőségek az átlagosnál lényegesen jobbak és azok is maradnak. Nem bízom abban - kapcsolódva az anyagi kérdésekhez -, hogy a terheléseket, feladatokat viszonylag pontosan mérni tudjuk és ezzel mindenki által helyeselt arányokat tudunk kialakítani. Erre ugyan törekedni kell, de a differenciálódás tendenciájával is célszerű számolni.

Már előre érzem, hogy nem tudok „főállású dékán” lenni, pedig az sok tekintetben előnyökkel járna a kar számára. Ezt konkrétan tapasztaltam az elmúlt években. Szeretnék azon-

annak „ideológiai háttérét” látni, azzal nem tudok egyetérteni. A szigorú követelményrendszer döntő eleme, ösztönzője, feltétele a vázolt hallgatói típus kialakításának. Az egyetem természetesen nem válhat rózsaszín szigetté a környezetében, nem pótolhatja a társadalomnak, a vállalatoknak a hallgatók irányában megjelenő követelményrendszerét. Sokat tehet azonban azért, hogy e téren változás álljon be. Nem lenne célszerű a felelősséget elhárítani. Nagyobb teret kell ugyanakkor biztosítani saját kereteink között az anyagi ösztönzésnek is. Talán sikerül ilyen célból alapítványokat létrehozni, ill. bevonni a munkánkba. Egy kar indítása természetesen olyan vállalkozás amelynél reálisan

ban tanszéket vezetni, oktatni, sőt vállalkozni is. Ezek ugyan nem mondanak ellent egymásnak, de a sima megvalósítást illetően nincsenek illúzióim.

A kar a „rideg” tudományos felfogásban, a szabályzatban egy koordinációs egység. Szeretném, ha sikerülne ezen túlmenően megtalálni azokat a motiváló tényezőket, amelyek a karhoz tartozás érzelmi és értelmi alapjait is kialakítanák mind a kollégáimban, mind a jelenlegi és a későbbi hallgatókban. Hogy ez lehet sikeres is, arra némi reményt ad a megválasztásom során tükröződő bizalom, amelyet ezúton is megköszönök.

Mészáros Tamás
a gazdálkodási kar
dékánja

Gyere újságot írni!

Az újságírás is egy lehetőség a sok közül, amit az egyetem falain belül megtalálhatsz. Ha ehhez van kedved, gyere hozzánk! Egyetemünk lapja kéthetente jelenik meg tizenhat oldalon. Körülbelül húsz diák ír nálunk, többnyire rendszeresen. A különböző rovatokat is ők vezetik, bár a lapnak három függetlenített újságíró munkatársa is van.

Cikkeinkben figyelemmel kísérjük az egyetem dolgait, a közgazdasági élet eseményeit, írunk az ifjúsági mozgalmakról és a művészetekről, van sport- és humoroldalunk.

Bármelyik rovatunkhoz kapcsolódhatsz, de dolgozhatsz egyszerűen több témában is. Fotókat és karikatúra-rajzolókat is várunk!

Pezsgő élet folyik nálunk, vannak saját ünnepeink is.

Diákújságíróink közül évente többen választják hivatásul az újságírást, amit nálunk szerettek meg. De kerüljenek akár milyen laphoz, a rádióhoz vagy tévéhez, szinte valamennyien szoros kapcsolatot tartanak a KÖZGAZDÁSZ-szal és a szerkesztőség új tagjaival.

Várunk, megtalálsz bennünket az I. emelet 159-ben.

Egy volt diplomata a közgazdasági kar élén

A közgazdasági kar dékánja, *Zelkó Lajos* egyetemi életünk egyik jól ismert alakja. Mégsem felesleges bemutatnunk röviden eddigi életpályáját, szakmai munkásságát, hiszen ötéves külföldi munkavállalás után csak tavaly tért vissza egyetemünkre. És beszélgetésünk folyamán természetesen *Zelkó Lajos* kitért dékáni terveire is.

Komparatív előnyök

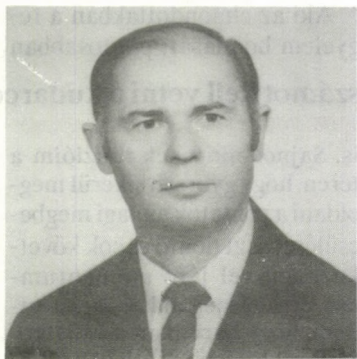
– *Változatos, hirtelen változásoktól sem mentes szakmai pályafutása elején, az egyetem elvégzése után nem sokkal, Magyarország állandó ENSZ-képviselétén kezdett dolgozni.*

– Legalacsonyabb rangú diplomataként, irattári titkárként dolgoztam 1961–64 között New Yorkban. Fő feladatom a képviselő belső gazdasági ügyeinek intézése volt, s az ENSZ fő bizottságainak egyikében, az adminisztratív és költségvetési bizottságban én képviseltem Magyarországot. Amire büszke vagyok: kezdeményeztem és közreműködtem abban az akcióban, amelynek eredménye ENSZ-tagdíjunk csökkentése volt; ez évente 200 ezer dolláros megtakarítást jelentett. S New Yorkban sok kapcsolatot szereztem, sikerült tökéletesítenem angol nyelvtudásomat. Az USA gazdasági életét is mélyebben megismertem; így később, 1966-ban doktori disszertációmban az USA adórendszere és gazdasági növekedése közötti összefüggéseket vizsgáltam.

– *Eltelik újabb 6 év; és 1972-ben megvédett kandidátusi dolgozatának egészen más a témája: az értéktörvény nemzetközi érvényesülése és a nemzetközi árak.*

– Kiindulópontom az volt: hogyan lehetséges kölcsönösen előnyös kereskedelem az országok között az egyik nemzeti valuta felül-, illetve a másik alulértékelttsége esetén is. A kérdés már csak azért is érdekelt, mert a

komparatív előnyök elmélete csak igen kezdetleges formában szerepelt a marxista irodalomban. Végülis kandidátusi disszertációmban ezt a tant a pénzügyekre, a nemzetközi és a belső árak kapcsolatára is kiterjesztettem, s rendszerbe foglaltam. A disszertáció egyébként könyvalakban is megjelent (később angolul is); s a komparatív előnyök elmélete egyetemi tananyagává vált.

– *Közben vállalatelmélettel is foglalkozott, melynek eredménye többek között az 1979 elején megvédett akadémiai doktori értekezés lett.*

– Ennek azért van egy kis előzménye. Még 1970–71-ben Ford-ösztöndíjjal, az „első kommunista oktatóként” – ahogy ezt vendéglátóim a nyitóértekezleten megfogalmazták – a New York University (NYU) business schoolján tartózkodtam. Ebben az időben egyetemünk rektora *Szabó Kálmán* volt, akit „megfertőztek” az úgynevezett számítógépes vezetői szimuláció amerikai módszerével. Szerette volna, ha Magyarországon is lenne szakértője a témának; s én el is vállaltam a felkérést.

New Yorkban aztán azzal fogadtak, hogy a módszert akkor ismerem meg legjobban, ha egyben tanítom is. Két-három hetes felkészülési idő után kaptam is egy hét fős csoportot. A tárgy lényege az, hogy a diákok különböző számítógépes szimulációs programok segítségével különböző élethű piaci szituációkban

döntéseket hoznak, ezek eredményeit megkapják, újból döntenek, és így tovább egy féléven keresztül. 3–4 hetenként aztán felügyelő bizottsági tagként igazi üzletemberek is leülnek a diákokkal, hogy megvitassák velük üzleti lépéseik hatásait. Az én feladatom pedig a fiatalokkal való konzultáció volt. A módszernek az amerikai oktatókkal együtt végzett hazai adaptálásához, bizonyos átalakításához ismét a Ford Alapítvány adott anyagi támogatást. 1972 tavaszára megtörtént a program kísérleti futtatása, s ettől kezdve a módszer a hazai vezetőképzésben – például az OVK-ban – is felhasználásra került.

Az akadémiai doktori téma-választását segítette az, hogy abban a management-gémben kitűnő lehetőség nyílt a vállalat legmélyebb, való érdekeinek feltárására, a vállalatvezetők gondolkodásmódjának megismerésére. És a szakirodalmat olvasva döbbsentem rá, hogy a marxista politikai gazdaságtan kapitalizmussal foglalkozó része tulajdonképpen a vállalatelméleten alapul, s ezt a közelítést a szocialista vállalatokra is alkalmazni kellene. Ennek jegyében a hetvenes évek elejétől viszonylag rendszeres és jó kapcsolatot építettem ki a moszkvai Közgazdasági Intézettel, ahol szintén többben foglalkoztak vállalatelméleti kérdésekkel.

– *Még Berend T. Iván rektorsága idején merült fel a politikai gazdaságtan oktatásának reformja. Ebben aktív szerepet játszott.*

– A hetvenes évek közepén egyre erősebb lett az igény, hogy meg kell változtatni a pg-oktatás szerkezetét, hiszen igen sok az átfedés a szocializmus politikai gazdaságtana és a vállalatgazdaságtan, valamint más tárgyak között. Másrészt oktatási tapasztalatom azt mondatta velem, hogy jónéhány azonosság fedezhető fel a kapitalista és a szocialista politikai gazdaságtan között, hiszen végső soron a szocialista társadalom is árutermelő gazdaság. Így kézenfekvőnek tűnt a tárgy új oktatási koncepciója: első félévben az árutermelő társadalmakban közös alapfogalmakat, a második félévben a kapitalista-, a harmadik félév-

ben pedig a szocialista specifikus kategóriákat kell oktatni; végül pedig világgazdasági jellegű kurzust kell tartani. Végülis vázlatos tervemet a pg tanszék többször megvitatta, majd részletes (mintegy 20–22 íves) tervemet alapján aztán már közösen készítettük el az új jegyzetet, melynek negyedik fejezetét én írtam.

„Csábított a kihívás”

– *Mondhatni tehát: oktatói-kutatói sikereket ért el, többször tartott amerikai egyetemeken előadásokat, különböző konferenciákra járt; 1983-ban mégis úgy döntött, hogy öt évig Magyarország FAO-képviselője lesz Rómában.*

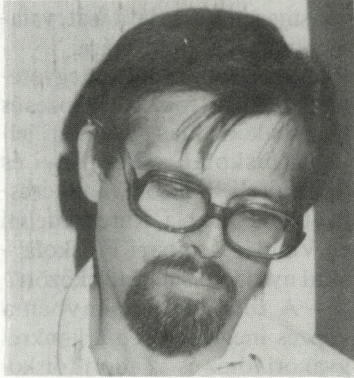
– Hosszas gondolkodás után vállaltam a munkát; de döntésem végülis helyesnek bizonyult. Jól éreztem magam Rómában; a FAO és Magyarország közötti, addig is kitűnő kapcsolatokat sikerült továbbvinnem. Kifejezetten szakmai jellegű munkára kevesebb lehetőségem nyílt, de azért többek között a mezőgazdasági árpolitikákkal kapcsolatos FAO–ajánlásnak vagy például a világelelmezés biztonságát célzó kódex kimunkálásának közgazdasági oldalai is voltak. És elég jól megtanultam olasz gazdasági együttműködés lehetőségeivel is foglalkozni.

– *Néhány hónappal azután, hogy visszatért egyetemünkre, a közgazdasági kar dékánjának jelölték. Nem voltak aggályai: vállalja-e ezt a felelőségteljes munkát ilyen hosszú szünet után?!*

– Az első reagálásom az volt, hogy nem vállalom a jelölést; de aztán végülis csábított a kihívás. Egyrészt az egyetemen belül igazgatási beosztásban még nem dolgoztam, másrészt pedig igen izgalmasnak ígérkezik az a feladat, hogy dékánként figyelemmel kísérhetem és ösztönözhetem a reformhoz kapcsolódó tananyagfejlesztési munkákat. Ezek menetét természetesen úgy próbálom befolyásolni, hogy mindig kikérem a diákság véleményét is.

R. I.

Angolszász helyett német orientáció

Hámori Balázs

A posztgraduális képzés különböző válfajaival egységes kari szervezetbe foglalása egyedülálló kísérlet az országban. Ez év július 1-jével felállított kar dékánja lett *Hámori Balázs*.

– *Miben más ez a posztgraduális képzés, mint a másutt megszokott?*

– Az önállóan működő elkülönült posztgraduális képzés önmagában véve nem kuriózum, lényegében megfelel az angolszász típusú egyetemi oktatás legfelső fázisának. Hazai viszonyok között újdonság azonban, hogy kísérletet teszünk a hagyományos – költségvetési finanszírozású – egyetemi szervezett háziasítására a továbbképzés részben üzleti alapokon nyugvó tevékenységével. Terveink szerint önálló gazdasági egységekbe, például: nyereségérdekelt „profit centerekbe” igyekszünk tömöríteni valamennyi olyan tevékenységet, amely a siker reményében léphet fel a vezetőképzés és továbbképzés kínálati piacán.

– *Mit jelent ez a házasság a gyakorlatban?*

– Ezentúl minden posztgraduális képzési forma és ág – így a vezetőképzés és a közgazdász-továbbképzés adminisztrációja, az önköltséges mérnök- és jogász-közgazdász-képzés szervezése (amelyek valószínűleg a jövőben sem lesznek tisztán profitorientáltak) karunk felügyelete alá tartozik. Ugyancsak a felügyeletünk alá kerül azonban a KTI és az Országos Vezetőképző Központ, amelyek nem egyetemi jellegű pénzes tanfolyamai továbbképző kurzusai folytatódhatnak. Több kis mozgékony szervezetben működő csoportok számára minden bizonnyal pénzt hoz majd és ezért pénzt is ér a Marx Károly márkanév. E csoportokat a lehető legnagyobb önállóság és belső érdekelttség alapján működtetjük majd, ter-

mészetesen azzal a feltétellel, hogy a márkanév, a helyiségek stb. használatának fejében jelentősen gyarapítják az egyetem szűkös anyagi forrásait. Az integrált intézetek alapozva továbbra is kínálunk profitorientált vállalati consulting tevékenységet. Nem alap kutatás jellegű kutatómunka is folyik majd nálunk a többi között az értékelés és a vezetésszervezés témakörökben, hogy csak két – igen jólmenő, hasznos – témára utaljak. Összefoglalva: végcélként olyan szervezet lebeg a szemünk előtt, amelyben a kar egyfajta holdingként működik, önmaguk tevékenységét szabályozó profitcentrumokkal esetleg társ KFT-kkel karöltve. Ezekben a kar, illetve az egyetem alapítóként, társtulajdonosként szerepelhet.

– *Gondolom, tartalmi megújulás is várható a formai újdonságok, az új jogi keretek mögött?*

– Igen, sőt számunkra éppen ez a legfontosabb. A vezetőképzés, vezető-továbbképzés egyetemi rendszere mind ez ideig nem volt megoldva, miközben világos, hogy – hiába a rengeteg ilyen-olyan tanfolyam – magas színvonalú vezető-továbbképzést a Közgazdasági Egyetemnek kell kínálnia. Terveink szerint tehát versenytársként és partnerként egyszerre leszünk jelen a kemény menedzserképzési piacon. Specialitása is lesz a kínálatunknak: a többségükben szinte vegytisztán angolszász orientációjú intézményekkel szemben adaptálhatóbbnak tartjuk a német típusú vezetőképzést. Az adaptációt célozza a különféle NSZK-beli vezetőképző intézetekkel lépésről-lépésre kiépülő kooperációnk. Erről kormány szintű megállapodás is született, *Lothar Späthtel*, *Baden-Württemberg* tartományi miniszterelnökével. Egyetemi szinten a mannheimi egyetem vezetőivel közvetlenül is folytattunk erről is tárgyalásokat. Az együttműködés szakembereket, tudást, pénzt, közös szemináriumot, konferenciát, külföldi rész képzést egyaránt

jelent. A hosszú távú együttműködés szakmai bázisa a mannheimi egyetem vezető továbbképző kari intézménye. A *Bush* elnök magyarországi látogatása kapcsán folytatott tárgyalások eredményeként a kisvállalkozások létrejöttét a vállalkozók és munkatársaik továbbképzését is segítjük majd, képzési programot tervezünk a fiatal menedzsereknek is. A nyelvoktatás szintén jelentős súlyt kap képzésünkben.

– *Lesz-e saját oktatógárdája a karnak?*

– Valamennyi az Országos Vezetőképző Központ révén most is van. Bővítésére azonban nincs szükség, az egyetem oktatói kiválóan el tudják látni ezt a munkát, még az igények jelentős növekedése esetén is. Alapvetően tartjuk azonban a színvonal és a követelmények radikális emelését és az egész továbbképzési rendszernek az alapoktatásban végbemenő reformokhoz

igazítását. Szakítanunk kell már azzal a gyakorlattal, amely a továbbképzést az alapképzés szűk ruháiba próbálta felöltöztetni, s ugyanazt adta a felnőtteknek – csak kissé kopottabban –, mint az egyetemi hallgatóknak. A menedzser vagy a továbbképzésben részt vevő nem egy nagy diák, hanem valami egészen más, egészen más igénylő hallgató. Nemcsak tanítjuk, hanem gyakoroljuk is majd a piacban gondolkodást: programjainkat a kereslethez igazítjuk, sőt szeretnénk elébe menni a még csak csíra formában létező igényeknek. A kar megszervezésére a július 1–december 31. közötti idő áll rendelkezésünkre, számos programunk azonban már tanévkezdéskor indul, így hát munkánk tipikus cselekvés közben tanulás, „learning by doing”. Időnk nincs: akárcsak a jó menedzserét a kar munkáját is a percek-órakkal való gazdálkodás és a munkatársak, csoportok, egységek lendületbe hozása, motíválása minősíti majd. Hogy miként, arra talán egy év múlva érdemes újra visszatérni.

M. G.

Nemcsak fiataloknak!

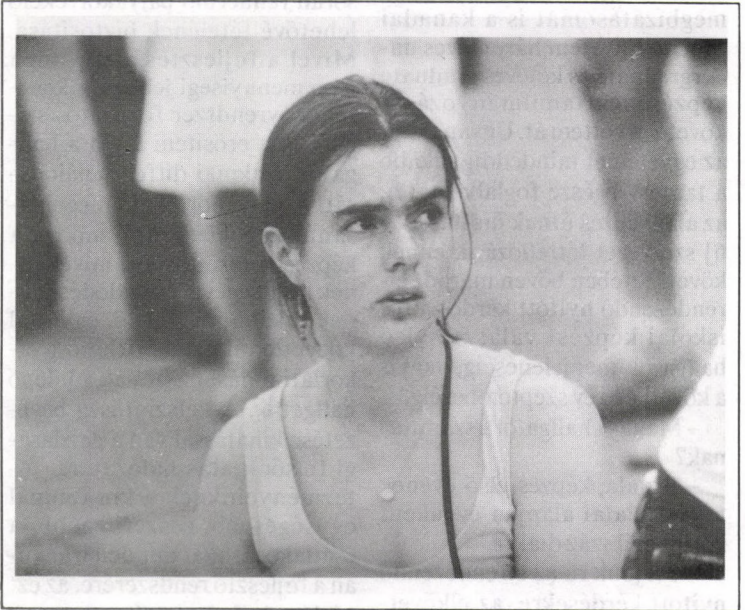
Évadnyitó előadás a Társadalomelméleti Kollégiumban (Ráday u. 43–45. könyvtárterem) 1989. szeptember 19-én 19 órakor.

Előadó: Wiener György kandidátus. Téma: „Merre tart a magyar gazdaság? (Lesz-e kibontakozás, s ha nem, az kinek jó?)”. Az előadás előtt szolid nassolás közepette jelenlegi és volt kollégistákkal beszélgethetnek az érdeklődők. Az est fénypontjaként megalakulnak az

elsőévesek számára a legkülönbözőbb témákban (pénz a gazdaságban, mikroökonómia és kritika, közgazdasági irányzatok, globális kihívás, A tőke stb.) meghirdetett, egész évet betöltő körök.

A továbbiakról, a továbbiakban a plakátokról, a KÖZGAZDÁSZ-ból, továbbá a TEK őszi programfüzetéből (hamarosan megjelenik!) értesülhetnek.

Üdvözlünk benne! TEK!

„...kiformáljuk a várépítés eszközeit...”

A főiskolai képzés dékánja, dr. Kovács Sándor egyetemi docens hosszabb ideje foglalkozik egyetemvezetési-egyetemszervezési kérdésekkel – már csak szakterületénél, a vezetés- és szervezéstudományánál fogva is – a képzés-korszerűsítési csúciszakértés tagjaként, az iparkar MSZMP párttitkáráként és korábbi párt vb tagjaként. Az is köztudomású az Egyetemi Szemlében megjelent tanulmányai alapján, hogy ő foglalta össze a új egyetemi szervezetre vonatkozó javaslatokat. A főiskolai képzés problémáival mégis új emberként kerül kapcsolatba. Milyen feladatokat lát maga előtt?

– Valóban új ember vagyok ezen a munkaterületen, és nemcsak azért, mert ez a dékáni funkció a vertikális tagozódás más szintjeihez hasonlóan (alapképzés, posztgraduális képzés) korábban nem létezett, hanem azért is, mert a főiskolai képzést előkészítő SZOT munkaügyi képzéssel, valamint a kétszintűség egyetemi megvalósítás következtében a gazdasági főiskolákkal elkerülhetetlenül felmerülő együttműködési, képzés összehangolási problémákkal – beleértve az új megállapodások megkötését – eddig az ipari kar dékánhelyettese foglalkozott. Más szempontból viszont „régimotoros vagyok” éppen a gazdálkodási szakkal összefüggő vállalati gyakorlatban, hiszen egyetemre kerülésem óta – ennek ma holnap 25 éve – az iparszakon, a továbbképzésben és a vezetőtovábbképzésben oktattam – és folyamatosan dolgoztam vállalati vezetési tanácsadóként olyan cégek számára, mint a TAURUS, a Dunai Vasmű, vagy a Kőolaj- és Földgáz Bányászati Vállalat. Vendégprofesszorként tanítottam a párizsi École des Hautes Etudes Commerciales (HEC) posztgraduális tagozatán (ISA), a nizzai egyetemen és dékáni megbízatásomat is a kanadai McGill Egyetem hároméves undergraduate és kétéves graduate képzésének tanulmányozását követően vettem át. Ugyanakkor az egyetemet mindeddig inkább a tanterv egésze foglalkoztatta, az alapképzés útnak indítása, az új szervezet létrehozása; ennek következtében bőven maradt elrendezendő nyitott kérdés a főiskolai képzést választó első hallgatók megjelenéséig, vagyis a következő év szeptemberéig.

– Mennyi hallgatóra számíthatnak?

– Az alapképzés első évének tapasztalatai alapján évenként körülbelül száz diákra.

– Térjünk rá az elrendezendő nyitott kérdésekre, az elkövetkezendő egy évben megoldandó feladatokra!

– A megváltozott helyzetre reagáló, képzési reformmal kapcsolatos gondolkodásnak abból kell kiindulnia, hogy a környezet által támasztott igények természete is folyamatosan változik. A vállalati világ szakadatlanul jelzi, hogy elégedetlen az általunk szállított „termékkel”. Egyidejűleg képtelen tételesen megfogalmazni szükségleteit és azt sem tudja, hogy az oktatás miként elégítse ki azokat. Nem kis részben a mi feladatunk megtenni ezt. A főiskolai képzés beiktatása a szakember újabb típusát jelenti s feladatként a képzés koncepciójának, funkcióinak, szerkezetének és ösztönzőinek az eddigieknél pontosabb körülhatárolását igényli. Helyünket és helyzetünket világosabban látni fontos, de nem elég a sikerhez.

Meg kell győzni a felhasználóinkat

is arról, hogy ezt az álláspontot helyes elfogadniuk. Képesnek kell lennünk „eladni” a koncepciókat, erre a célra egész stratégiát kell kifejleszteni.

– Hallhatnánk néhány fontosabb gondolatot a koncepcióból és a stratégiából?

– A képzés kétszintűségének indoklása a magva. S ennek kulcsfontja az egyetemi képzés során felmerülő pályakorrekció lehetővé tételének biztosítása. Mivel a fejlesztés alapvetően nem mennyiségi jellegű, a követelményrendszer fokozatos szigorodása erősíteni fogja a hallgatók szakmai differenciálódását. A pályakorrekció megoldásának legcélszerűbb módja a képzés kétszintűsége, mivel ennek segítségével érdeklődésünknek inkább megfelelő, egyúttal közvetlenül értékesíthető gyakorlati tudáshoz jutnak a kilépő hallgatók. A kétszintűség bevezetése kihatással van a gazdasági felsőoktatás hálójára, intézményeinknek a korábbinál egységesebb, összefüggőbb, a csatlakozásokat minden irányban a fejlesztő rendszerére, az ezt gátló adminisztratív, tantervi, képzési akadályok lebontására. Oldja a jelenlegi főiskolai és

Kovács Sándor

egyetemi képzés merev elkülönültségét az önálló és elváló irányok megőrzésével, a szintek világosabb definiálásával. Ebből a szempontból is túlnő a jelentősége az egyetemen, és az 1989/90-es tanévre kiadott „Tantervi tájékoztató” elrendezi a kétszintűség általános kereteit. E szerint a hallgató a kétéves egységes alapképzést követően választásától, illetve teljesítményétől függően a főiskolai, vagy az egyetemi ágon folytatja tanulmányait, s így szerezhethet főiskolai (üzemgazdász), vagy egyetemi (közgazdász) diplomát. A főiskolai ágon való továbbtanulás feltétele az előírt kötelező és választható tárgyak sikeres lezárása. Az elégtelen osztályzatok kumulált száma nem haladhatja meg a tizet, a törzstárgyakból és idegen nyelvből legalább 2,5-ös átlagot kell elérni.

A főiskola ágon egyetlen szak indul, a gazdálkodási. Ezen belül különböző szakirányok közül lehet választani a harmadik év elején. (Kezdetben a munkaügy, a marketing, marketingkommunikáció, az agrárgazdasági, a közlekedésgazdasági, szállítmányozó specializációkat indítjuk, de a választéket nyitottnak tekintjük.) Megválasztásukat az üzemgazdasági képzés célja vezérli, amely egy szakterületre (szakirányra) specializáltan a gazdálkodási szaknak megfelelő gazdasági alaptervekenyességek, vagy funkcionális tevékenységek végzésére, szervezésére, irányítására, elemzésére és fejlesztésére képes, felsőfoku szakértelemmel és vállalkozó készséggel rendelkező gyakorlati szakemberek képzésére irányul, akik az alapképzés komplex és konvertálható tudása alapján specializálódnak. A képzés ezen első, alapozó szakasza foglalja magába ugyanis az alapvető és általános közgazdasági ismereteket és képességeket kifejlesztő elméleti és módszertani tananyagot, lehetővé téve a gyakorlatot alapozó ismeretek elsajátítását, valamennyi hallgató számára.

– Mi a különbség az egyetemen induló új főiskolai képzés és már működő más gazdasági jellegű főiskolák – Pénzügyi és Számviteli Főiskola, Külkereskedelmi Főiskola, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola – által nyújtott ismeretek között?

– A többi intézményben a képzés meglehetősen a konkrét gyakorlathoz és az adott főiskola profilját képező szakmához kötődik, a kikerülő diákok általános gazdaságismeretének közgazdasági módszertani felkészültségének formálására kevesebb idő jut. Az egyetemen működő főiskolai képzés során viszont olyan üzemgazdászokat kívánunk nevelni, akik szintén gyakorlat-orientáltak, konkrét problémák érzékelésére és megoldására is képesek, de ugyanakkor szilárd és színvonalas közgazdasági és módszertani alaptervekenyességgel is bírnak. Az egyetemre jelentkezett, és oda felvett hallgatók minősége, a kétéves alapképzés színvonala és magas követelményrendszere, a főiskolai gazdálkodási szakon belül választott szakirányok által lefedett tevékenységi mezők biztosítják nemcsak a gazdasági főiskolákkal való természetes munkamegosztást és együttműködést, hanem

hallgatóink piacképességet is.

A főiskolákkal való munkamegosztás jegyében hallgatóinknak módjuk van – legkésőbb a második év lezárása után – más gazdasági jellegű főiskolán az adott intézmény által meghirdetett szakok valamelyikén (pénzügyi, számviteli, szervezési, kereskedelmi, vendéglátóipari és idegenforgalmi, külgazdasági, áruforgalmi, külgazdasági szakfordító szak, szaktanári szakon) továbbtanulni és ott diplomát szerezni. Az átjelentkezés feltételeit az említett főiskolákkal kötött megállapodások alapján szabályozzuk. A tavalyi évre kötött ilyen irányú megállapodások az egyes intézményekben folyó oktatási reform előrehaladása miatt máris bizonyos módosításra szorulnak. (Például változnak a különbözeti vizsgaként előírt tárgyak, sőt felvehető szakok is.)

– Az egyetemi szintű közgazdász képzés nappali tagozatát – a megfelelő feltételek teljesítése esetén – a közgazdasági főiskolákon tanulók, illetve végzetek

számára is nyitottá tettük (soros képzés). Az eddigi információk alapján úgy tűnik, hogy kevesebb hallgató választja a négylezárt főiskolai félév utáni átjelentkezést, s inkább a főiskolai diploma birtokában kívánnak beiratkozni az egyetem nappali tagozatának hetedik félévére. Ezt a lehetőséget a saját főiskolai tagozatunkon végzett hallgatóknak is megadjuk, ha legalább „jó” minősítésű diplomát és minimum egy év szakmai gyakorlatot szereztek, valamint ha az egyetemi ág feltételeit korábban teljesítették, vagy jelentkezéskor az alapszigorlatokat közepes vagy ennél jobb átlaggal letették. Az lenne kívánatos, hogy hasonló objektív kritériumokat érvényesítsünk a más gazdasági főiskolákban végzett hallgatóink felvétele során is. Az egyes főiskolák eltérő oktatási struktúrája szükségessé teheti bizonyos tárgyak párhuzamos hallgatásának lehetővé tételét is. Ezekben a kérdésekben a felsőfokú gazdasági szakember képzés tantervi irányelveinek figyelembevételével kell döntenet. A munkamegosztási és együttműködési feladatok rendezése saját képzésünk tartalmi konkretizálását is feltételezi.

Nem tehetek úgy és nincs is szándékomban úgy viselkedni, mintha a főiskolai képzés minden részlete világos és megoldott lenne, akár számomra is. Van tantervünk, vannak szakirányi tematikáink; de a tárgyak tartalma még most alakul a különböző tanszékeken és a szakirányok tematikáit sem vitatta még meg – mert nem is létezett eddig – a kifejezetten a főiskolai képzésért felelős testület. Mindez a tanszéki munkák előrehaladását is fékezi, mert orientációs bázisa, a főiskolai képzés súlypontjainak elhelyezése, az ebben való egyetértés még nem alakulhatott ki. Saját tanszékem példájára hivatkozhatom: itt még korábban elvetette a tanszéki értekezlet azt a javaslatot, hogy különböző képzési célok, szintek szerint differenciált vezetés- szervezés tananyag készüljön. E helyett egyetlen, teljesnek tekinthető tananyagot írunk, amelynek különböző részleteit oktatjuk majd a hallgatók számára. De mely részleteit és milyen megfontolásból a főiskolások részére? Milyen befolyásolja ezt a döntést a szakirányok választéka? Ha a hallgatók többsége a munkaügyet, a marketinget, vagy az agrárspecializációt választja, vajon ugyanazt a vezetés-szer-

vezési tananyagot kell, hogy kapja, különösen ha a főiskolai képzés gyakorlatias jellegét alapkövetelményként kívánjuk érvényesíteni? Az általánosan használható management technikákat helyezzük előtérbe? Valószínűleg ezt kell tenni.

Ugyanez elmondható természetesen a többi törzstárgyról is. Szükség van éppen ezért a főiskolai képzés arculatának pontosabb megrajzolására, szisztematikus stratégiai elemzésére, ez csak a képzést szolgáltatók, a felhasználók, a hallgatók és a törzskar együttes munkájával végezhetjük el. Nem ismerhetjük még a munkában részt vevő partnerek mindegyikének motívumait, az alapképzés kiváltotta hatásokat, a gazdasági-társadalmi környezet változó igényeit, a vegyes gazdaság természetét és befolyását a foglalkoztatási struktúrára. Feltevéseink vannak intézményünk konkurenciális pozíciójára, képzésünk erősségeire, speciális előnyeinkre, gyengéinkre; de egyelőre távol vagyunk mindezek operacionális meghatározásától.

A stratégia része éppen ezért a képzési funkciók, a struktúra és az ösztönzés meghatározása.

A képzés legelső funkciója az ismeret-átadás. Ennek kialakításában döntő szerepe a most megalkandó Oktatási Tanácsnak lesz, amelyet a szakirányokat vezető tanszékek képviselői és a hallgatók alkotnak. Itt megkezdjük a főiskolai profil szakirányonkénti kimunkálását, azoknak a munkaköröknek és vállalat típusoknak a számbavételével, amelynek hosszútávú munkaerőpiaci igényeire szerveződhetünk. Erre a munkára épülhet a tananyagok tartalmi koordinálása, elhatárolása, összehangolása – a szakirányok és tárgyaik programvitáinak, tananyagvitáinak formájában. (Ezek egyetemi szintű változatúknak némelyike már szerepelt szakmai vitán, sőt kari tanács előtt is, de főiskolai változatai szisztematikus fejlesztésére és összehangolására most kerül sor.) A szakirányokért felelős tanszékek feladata kidolgozni az üzemgazdász specialisták pályaképét, illetőleg ők vezetik majd be a végzett hallgatókat a munkaerőpiacra. A képzési, a szakmai, gyakorlati és felhasználói tapasztalatok visszacsatolási rendszerének kialakításával kell biztosítanunk az ismeretanyag

és ennek átadási módjának relevanciáját.

Számos gyakorlati problémát kell megoldanunk az alapképzésről való átmenet szabályozásával, a diplomavédés és az államvizsga rendjének kialakításával. A SZOT-tal közös munkaügyi-gazdálkodási szak fenntartásának, átalakításának, vagy megszüntetésének kérdése is megérett már a döntésre. Ki kell dolgoznunk az érdemi-szakmai gyakorlat rendjét! A rendelkezésre álló harmadik év a gyakorlati foglalkozások magas óraigénye miatt nehezíti a szakdolgozat egyidejű elkészítését, ezért fontoljuk azt a lehetőséget, hogy a hallgatók kérésére ezt követően féléves gyakorlat álljon rendelkezésre. Persze elképzelhető a montreali megoldás is; vagyis eszerint a hallgatók három-négy fős csoportja a szorgalmi időszak teljes időtartama alatt kijár az általa választott vállalathoz és szakszeminárium témája szerint az első év végén elemzést, a második év végén pedig javaslatot készít, ezeket a vállalat képviselőjével együtt bemutatja a hallgatók szélesebb köre előtt.

– Milyen más képzési funkcióval számolnak?

– A főiskolai képzésnek az ismeret-átadás funkcióján kívül alkalmazott, de főleg gyakorlati kutatásra is vállalkoznia kell.

Értékelni kell a célbavett munkakörökben végzett aktuális tevékenységeket és rendezett formában kell átadni az eredményeket a hallgatóknak és a felhasználóknak. A gyakorlati kutatás feladata tehát a gyakorlatban használható termékek generálása és módszeres bevezetése, alkalmazása. A képzés életképessége érdekében a hasonló tevékenység kereskedelmi értelemben értékesíthető kell, hogy legyen. A termékek nemcsak tananyagok de a vállalatokkal való kommunikáció sok más formájában is megjelennek és természetesen feltételezik a kutatók- oktatók és gyakorlati szakemberek szoros és rendszeres együttműködését. Ennek több formáját alkalmazzuk: az oktatásba való bevonást, közös kutatást vállalati problémák megoldására, az egyetemen szervezett vitákban való részvételt. A lényeg mindenesetre az, hogy a főiskolai képzés szellemi bázisává oktatók és gyakorlati vezetők olyan együttese váljon, amely ténylegesen elfogadja és be is tölti a gyakorlati kutatás

központjának szerepét. A képzés és kutatás melletti harmadik funkció a végzetek beválásának nyomonkísérése, egyben a továbbképzésről az új ismeretek folyamatos átadásáról való gondoskodás, új tevékenységre orientálás. S bár most a kiképzési funkció köt le bennünket legalább, a két utóbb említett funkció ellátásával leszünk csak képesek követni a szervezetek világának növekvő komplexitásába helyezett hallgatóinkat. Sőt, megfelelő tananyag esetén a kiképzés kevésbé igényli az oktató jelenlétét, míg a két másik funkció nem valósulhat meg az oktatók szisztematikus segítségével, szakértelmével, elméleti és gyakorlati tapasztalata, elemzési teljesítménye nélkül. Tehát inkább a gyakorlati kutatásra alkalmas oktató és tehetséges hallgató lesz az a ritka erőforrásunk, aki az elméleti és gyakorlati munka szimbiózisát képes lesz megvalósítani. Fejlesztendő erőforrásunk ezért vitán felül a gyakorlati emberekből és az egyetemi oktatókból kialakított harmonikus kutató-alkalmazó munkacsoport. Ezen erőforrás létrehozása ennél nehezebb feladat, minél inkább szerveződnek oktatóink érdek- és erővonalak, kutatási, oktatási hagyományok (az egyetemi képzés és ennek szakirányai, az ezt kifejező kari szervezet) szerint.

A főiskolai képzés orientációjának, funkciójának nagy kérdéseiről még sokat kell gondolkodnunk! Az eddig kifejlesztett tervek és azok fogadtatása a felhasználók részéről alátámasztják a főiskolai képzés országos színképébe illeszkedő profil választása mellett a profil elméletileg nyitottabb, a közgazdasági alpműveltség tekintetében melyebb előkészítettségét, az általánosan gyakorlati orientáción belül. A gyakorlattal való kapcsolat, amely a képzés két funkcióját szervezési értelemben érinti, a vezetőképzésnek és a business school-oknak is érzékeny pontja, mert az alkalmazkodóképesség elvesztése azzal járhat, hogy az üzleti világ egyszerűen elhagyja őket és létrehozza a saját eszközeire támaszkodó önálló intézményeit. Magyarország ez a fejlődés változásában végbement már, a vezetőképzés állami-minisztériumi intézményeit csak a hivatalos szabályozás tudta fenntartani; de a vállalatok mind nagyobb számban szervezik belső vezető-to-

(Folytatás a 11. oldalról)

vábbképzésüket a különböző vezetés-fejlesztési programok részeként. E tendencia megszilárdulása nemcsak kutatási és továbbképzési (megújítási) funkciójától fosztja meg a kiképző intézményeket, de az így beszükkült képzést is megfosztja releváns tartalmának kitermelésére képes alapjaitól.

A stratégiai fejlesztőmunkának ezért két alapirányban kell előrehaladnia: egyrészt a főiskolai képzésnek elgondolásában támaszra kell találnia a termékét felhasználó vállalatoknál. A szakirány vezető tanszékeinek létre kell hozni ennek érdekében az MKKE üzemgazdász marketingjét, értékesítési szolgálatát, kiépíteni kliens-hálózatát, akik együtt dolgoznak a tanárok különböző csoportjaival e specifikus termék piacképességének megteremtéséért. Másrészt ki kell alakítani azokat a struktúrákat és rendszereket, melyek lehetővé teszik a meglévő erőforrások mozgósítását. E tekintetben a következő elgondolások érdemelnek említést: a kiképzési funkciót szolgáló struktúra természeténél fogva jól tagolt és relatíve formalizált. A két másik funkció dinamikus és innovatív természetű; rendelkezésük az, hogy folyamatosan új termékeket állítanak elő, ennek jegyében nagyobb szabadságra van szükség. A kölcsönös igazodás és az adhokrácia dominál. (Adhokráciának nevezi Mintzberg azt a struktúrát, amelyben különböző területek szakértői dolgoznak együtt egy munkacsoportban és fő koordinációs eszközük a formális szabályozás helyett a kölcsönös megegyezés, munkaformájuk pedig az organikus, feladat-orientált team.) Szükségük van természetesen a kliensekkel való kommunikációban használt kiépített mechanizmusokra is a környezetükben végbemenő folyamatok nyomonkísérésére, termékeik formába öntésére. Új termékek értékesítési szolgálata jelenti leginkább követhető struktúrális megoldást. Létrehozása alapvető jelentőségű, mert kondicionálja az intézmény jövője szempontjából legkritikusabb tevékenységek fejlesztését. Ahogy ez az iparban kívánatos: az értékesítésnek a termelést meg kell előznie. S a struktúrát úgy kell megformálni tehát, hogy a képzés irányítóitól elvárt szolgáltatásokra képes legyen. Általános része foglalkozék az „alaptermék”, speciális

része pedig az új termékek értékesítésével, az utóbbit viszont célszerű a termék kifejlesztőjére bízni.

– Indokolt-e ekkora hangsúlyt adni a szakirányoknak, és így a szakirányok vezető tanszékeinek a főiskolai képzés struktúrájában? Ez a kérdés azért is felmerül, mert ha a tanszékek szakmai hozzáértése és alkalmassága vitán felül áll is, de az alapképzésben és az egyetemi szintű képzésben, annak szakirányaiban, valamint a KTI-ben való érdekelttségük a tapasztalatuk, továbbá szervezeti hovatartozásuk nyilván csökkenti az érdekelttségüket és felkészülési lehetőségeiket a speciális igényű főiskolai képzésben való részvételre, a tananyagok kimunkálására, a gyakorlati kutatás elvégzésére.

– Jogos észrevétel. Magam is feltettem már ezeket a kérdéseket és ha pesszimistább pillanataimban helyzetünknek színe helyett a fonákját nézem és szembeállítom a szelektált hallgatószámot, a máshová szervezett oktatókat, a kipróbálatlan szakirányokat és bevezetetlen végzeteket a meglévő formális keretekkel és nagyvonalú célokkal, akkor

nyomasztónak látom a kontrasztot.

Azzal, hogy mi a főiskolai képzést az egyetemi képzés elágazásává tesszük és csak a harmadik évben kezdjük önálló képzési egységként, ezzel oktatási struktúránk az angolszász hároméves önálló undergraduate és kétéves önálló graduate, valamint a német–porosz egységes egyetemnek sajátos ötvözetévé válik. Aggodalomra nem lenne okunk, ha a rektorhelyettes által kifejtett „áruházi rendszer” valóban működne az egyetemen. Abban ugyanis a „hat koordinációs pont, illetve a hat dékán szinte rendel a tanszékektől” (Figyelő 1989/32. szám, 7. oldal) és a rendelés tényleg megmértetés is egyben az oktatási egység számára: igénylik-e vagy sem a munkáját. Ma azonban nem ebben a szisztémában működünk: tanterveink biztonságosan elhelyezik a tárgyakat és a tanszékeket az oktatási folyamatban és sem a gyakorlat, sem a tudományos élet, sem az adminisztráció oldaláról nem érvényesül elegendő, objektív igazodásra kényszerítő kontroll. A rektorhelyettes intézetek szervezésének célszerűségét veti föl. Jómagam inkább az angolszász department-rendszer elkerülhe-

tetlen felmerülését várom a jelenlegi tanszékeink struktúrális alternatívájaként. Hiszen ha más tagozathoz és szintekhez hasonlóan a főiskolai képzésű tárgyfelelősöket, szakirány-felelősöket, vagyis tanárokat, tárgyakat, tevékenységeket, és nem tanszékeket és szervezeteket koordinál, akkor a diszciplináris tanszékeken működő oktatók a különböző irányokban többé-kevésbé önállóan és egymás mellé rendelve tevékenykednek. Ez feloldja a porosz típusú tanszékvezetői hitbizományt

és beviszi az egyenlőségen alapuló versenyt az alapegység és az egyetem falai közé.

A tudományos autonómia nem a tanszéke és nem az egyetemé, hanem a kutatóké-oktatóké, akiket a tudományos közélet ellenőriz. A tanszék elveszti a hatalmi hierarchiát megtestesítő szerepét. Az egyik lehetséges fejlődési tendenciáról beszéllek természetesen, amelynek működéséhez például a valóban nyílt tudományos közélet elegendhetetlen s ma még hiányzó feltétel. Látható mindenesetre, hogy a struktúrális kérdések milyen mértékben fonódnak egybe a hatalmi rendszer jellemzőivel s a feltett kérdés mögött éppen az ellentmondásuk, az ütközésük feszül, mivel a struktúra autonóm októkatókat tételez fel máris, míg a tanszék és a kar hierarchikus-hatalmi szerepe még nem változott.

A főiskolai képzés komplex tanterve (mint technológia) nem támasztható alá a tanárok hasonlóan komplex együttműködő struktúrája nélkül. A tanárok együttműködése pedig azt követeli, hogy a megfelelően komplex szervezeteken kívül – ennek kulcs intézménye az Oktatási Tanács – egyértelművé tegyék a szakirányok vezető tanszékei meghatározott októkatóinak felelősségét a szakirányon belüli munkáért, hogy kialakítsuk a gyakorlott szakma, az egyetemi vezetés és hallgatók részvételét a programok és képzési eredmények értékelésében. Hasonló, mátrix-jellegű irányítási struktúrában a szakmai-tanszéki vezetés a „ki” és a „hogyan” kérdésekben dönt, a „mit” már közösen kell meghatároznunk, a „mikorra” pedig tantervi októkató szervezési kérdés. Ily módon a munka megítélése is közös fórumok feladata, a munkát végző októkató-kutató pedig kettős irá-

nyítás alatt áll. Súlyosan tévednénk azonban, ha a kérdést úgy fognánk fel, hogy „szervezés dolga az egész”. Összhangot kell teremtenünk a végzett-végzendő munka és alkalmazott vezetési koordinális rendszer között, s ha ezt nem tartjuk be, instabilitás és teljesítményhiány keletkezik. Éppen ezért a funkció és a struktúra mellett az ösztönzők is szerves részét képezik az összhangnak. A világos és meggyőző koncepció kiinduló pontja az intézmény tevékenysége irányításának, a központi törzskar szolgáltatja az orientáció fő irányait, felveti a kritikus kérdéseket és azokat a kereteket is biztosítja, melyek között különböző csapatok (szakirányok, tárgyfelelősök) és az egyének közötti viták, megegyezések kialakíthatók. E funkciók betöltésére a jelenlegi kettágú törzskar támogatást végző teamektől. A másik ösztönző a termékfejlesztés logikájának érvényesítése. Ez azt jelenti, hogy a főiskolai szakirány, vagy bármely új termék kialakításának kockázatát és sikeres végigvitelét vállaló termékfelelős, megfelelő elismerést és támogatást nyer, hogy képes legyen feladata végrehajtására. Elismerés az intézmény és környezete szükségleteihez megfelelő alkalmazkodásért jár. Külön figyelmet kell fordítani arra, hogy megtaláljuk a helyzethez leginkább illő ösztönzési formát a kettős irányítás körülményei között, melyben a főiskolai képzés intézményes érdekét közvetlenül az októkató végző kutató-tanár és a törzskar hordozza. Általában arra kell ösztönöznünk termékfelelősöinket, hogy találjanak külön finanszírozási formát a termék fejlesztésére.

A kiváló gyakorlati emberek vonzására rendkívül nagy szükség van különösen a képzés kialakításának fázisában. Alapítvány és állami forrásból mégsem leszünk képesek finanszírozni azt, hogy életükből néhány hónapot a főiskolai képzés kutató csoportjában töltsenek el. Meg kell elégednünk tehát azzal, hogy a főtevékenységük mellett vonjuk be őket az ilyen irányú munkába. Vonónak tekinthetjük az egyetem egészének mint a gazdasági képzés alapintézményének tekintélyét, amely kisu-gárzik a főiskolai képzésre is. Ténylegesen persze a főiskolai program minőségét a képzés színvonala adja meg, és mivel az

kétharmad részben egyetemi jellegű és az országban egyedülállóan korszerű termék marketingünk valószínűleg vonzóznak bizonyul. A most induló szakirányokban a képzés országosan elismert erőforrásokkal rendelkezik. Az egyetem új vezetése által kialakított hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer a tehetséges fiatal oktatók tucatjainak

előnyt teremtve a konkurenciával szemben, hiszen begyűjtöttük a korszerű tudományosság és a gyakorlat eredményeit. A versenytársak ugyanakkor jól használják ki a pénzügyi intézményekkel meglévő személyi kapcsolatokat, vagy a külkereskedelmi, vendéglátóipari és idegenforgalmi szakmák nyújtotta érvényesülési lehetőségek tömegvonzását, konjunktúráját. Ez jól követhető a főiskolai felvételi pontszámok emelkedő tendenciájában, az oda jelentkező hallgatók növekvő számában, minőségük javulásában. Változatlanul nagy azonban a főiskolákon végzettek

érelklődése az egyetemi tanulmányok folytatása iránt is. Sokan közülük csak kényszerű vagy célszerű kitérőnek tekintik a főiskolai éveket az egyetemre kerülés előtt. Az egyetem elitista törekvéséből fakadó magas követelmények a főiskolásokkal szemben támasztott igényekben is megjelennek és ez vonzza a szakmai érvényesülésben legmotiváltabb hallgatókat. A válalalatoznál és intézményeknél dolgozó közgazdászok révén beilleszkedésük szintén zökkenőmentes lehet.

– Elegendő lesz-e mindez annak a pszichológiai hátránynak az ellensúlyozására, vagy csökkentésére, amely a főiskolai képzésbe nem tudatos választás, hanem az egyetemi szinthez elégtelen teljesítmény következtében kerülőkben elkerülhetetlenül kialakul?

– A képzés új rendszere, az alapképzés többszöri szigorúbb mérési gyakorlata időben elindítja a hallgatói önértékelés korábban tudatosabb folyamatát.

A választási lehetőségek a pályatervezés elemeit is megjelenítik, s mindezzel az élmények, tapasztalatok érettebb feldolgozását mozdítják elő. A főiskolai tagozat választása – mert ez minden esetben választás dolga – nem váratlan és előkészítetlen esemény lesz tehát a hallgatók számára. Ne feledjük, hogy az eleve nem egyetemre, hanem a főiskolára jelentkezettek sem akadályozza ez a tény a színvonalas munkában. Hadd emlékeztessenek arra is, hogy a hallgatóink megállták helyüket a korábbinál igényesebb alapképzésben, magas pontszámmal kerültek az egyetemre. Mindez elegendő kell, hogy legyen a főiskoláink szakmai minőségének és üzeme-gazdász társaikhoz mért szakmai önbecsülésének megalapozására. A próbák és a megpróbáltatások sorozata fejleszti azt a szándékukat, hogy helytálljanak, ezért remélhetjük, hogy nem eresztenek le, mert valóban érezhetnek erre indítást, és belemerülnek a szintén igényesnek tervezett gyakorlati tanulásba.

Üzeme-gazdászaink piacképességét szilárd alapképzettségük, általános intelligenciájuk segítségével is gyorsabban elsajátított gyakorlati ismereteik, választott szakirányuk munkaerőpiaci keresettségé és azok a szakemberek biztosítják, akiknek mindegyike saját területén szintén ott van a piacon. Több évvel ezelőtt találkoztam a *Bethlen Miklóstól* származó idézettel: „Beadták a vad számarfiát a scholába, ... esztendő múlva kijött egy mindenféle ordító, visító, nyerítő nagy vadzámár, sem az Isten, sem a hazája törvényét, sem a históriákat, még csak a maga eleinek viselt dolga-it sem tudta, mégis országot, eklézsiát, politikát, törvényt és országos hadat, szövetséget és traktákat igazgasson; igenis a kőműves csákány, kalán, kő s mész nélkül várat építsen.”

Mi kiformaljuk ezeket a szerzőségeket, és a hallgatók kezébe adjuk a várépítés eszközeit.

– r –

Pártértekezlet az egyetemen Elkerülhetetlen a pártszakadás

Az egyetemi pártértekezletet június 21-én *Szarvas László* pb titkár nyitotta meg. Bejelentette, hogy a pártértekezletre 78-an jöttek el. Ezt követően a résztvevők *Selmeci Lajost* választották meg elnöknek. Helyet foglalt még az elnökségben *Szarvas László*, *Solt Katalin* és *Katona Béla*, a Budapesti Pártbizottság titkára.

A program elfogadása után – melynek része volt az ügyrendi kérdések megtárgyalása, a pb beszámolójának megvitatása, és végül a választás – a résztvevők megválasztották a szavazatszedő és dokumentumokat szerkesztő bizottság tagjait.

Az ügyrendi kérdések lezárásával az elnök kérte a résztvevőket, tekintsék az összejövetelt munkaértekezletnek, amelyen a párt egész átalakulási folyamatában jelöljék ki a pártszervezet követelményeit és útját a kongresszusig.

– *Szarvas László* kiegészítést fűzött a beszámolóhoz. Bevezetőjében utalt arra a nagy társadalmi átalakulásra, amelynek feszültséggel terhes időszakában fő feladatunk a politikai párttá válás folyamatának elősegítése. Le kell bontani a régi pártszervezeti struktúrát és az újat kell kezdeményezni. Ehhez a problémamegoldáshoz nyújt alapot a betervezett beszámoló és állásfoglalás-tervezet. Az új struktúrához új pártvezetőséget kell választani s egyúttal ki kell jelölni, ki lesz az, aki egyetemünket a kongresszuson és a budapesti pártértekezleten képviseli. A pb titkár hangsúlyoz-

kívántak benne általános társadalmi, gazdasági értékelést adni, a témát csak annyiban érintették, amennyiben a mai helyzet okaként és eszközeként az MSZMP jelenlegi állapotát meg kell világítani. A beszámoló készítői megállapították, hogy a mai helyzetben a párt nem alkalmas a kimozdulásra. Nehezen változik a szükséges igényeknek megfelelően. Csak hosszas huzavona után, későn, hitelét veszítve születtek meg olyan intézkedések, mint a többpártrendszer bevezetése, a pluralizmus elfogadása, '56 értékelése, Nagy Imre temetése. De nagyon lassúnak ítélik meg a pártban az alulról való építkezés elvének érvényesülését. Ez irányban történtek kezdeményezések, például a reformkörök létrejötte, amelyek értelmes megnyilvánulásnak bizonyultak, de még mindig következetlen a párt az új kezdeményezésekre való reagálásban, támogatásban. Ettől eltérő a Budapesti Pártbizottság szerepe, kezdeményezése. *A párton belüli kibontakozást és egységet hátráltatja, hogy a párt felső vezetésében a viták nem nyílt platform alapján folynak, és a párttagság önmaga is nehezen változik.* A többség felülről várja a kibontakozás megfogalmazását, pedig csak a kétoldalú, alulról és felülről együttesen elinduló változtatás sikerében bízhatunk.

Ezt követően egyetemi dolgainkról szolt a pb titkár. Mint mondotta az egyetemi pártszervezet számos egyetempolitikai, oktatási, szakmai, ideológiai kérdéssel foglalko-

ból a pártszervezetnek nincsen szégyenkeznivalója. Tény azonban, hogy az egyetemi pártszervezetben is fellelhetők a válság jelei. Erre utalnak a pártból való kilépések, az oktatók politikai széttagoltsága. Ezeknek a jelenségeknek a vizsgálatát a pártszervezetnek el kell végezni. De a kialakult helyzethez a párttagság kényelmessége is hozzájárult, mert pl. a párthatározatokat abból a szempontból senki nem vitatta, hogy azok vajon megfelelnek-e a tagság elvárásának. Ma már a párttagság és a vezetés folytonos párbeszéde elengedhetetlen.

A fiatalok lépnek ki a pártból

Részletesen szolt a kilépésekről is. Jelenleg 400 körüli az egyetemi párttagság létszáma. *Figyelmeztető jel számunkra, hogy éppen a fiatalok lépnek ki a pártszervezetből*, amely mutatja, hogy a hallgatóknak nagyon éles a kritikájuk az egyetemi pártszervezettel szemben. *„Ha a jövő generációját nem tudjuk a pártszervezetben tartani, az feltétlenül gyengíti a párt tekintélyét.”*

A lakóterületi pártmunkával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy noha az egyetemi párttagság többsége az egyetemen belül kíván mozgalmi munkát végezni, nem hagyhatja figyelmen kívül a lakóterület politikai küzdelmeiben való részvételt sem.

(Folytatás a 14. oldalon)

(Folytatás a 13. oldalról)

Végezetül a küldöttértekezlet elé bocsátott állásfoglalásról a pb titkár elmondta, hogy az nem lezárt, tovább kell konkretizálni a párttagságnak.

Ezt követően a beszámolóval kapcsolatban kérdések hangzottak el. *Illés Mária* az állami tulajdon és a vegyes tulajdon problematikájához fűzte kérdését. *Gondi József* a párt újjászervezésével kapcsolatban az iránt érdeklődött, megszüntetik-e a bolsevik típusú párt minden jellemvonását? *Sándor Péter* választ várt arra, hogy az állásfoglalás mögött milyen számszerűség nyilvánul meg. A pb titkár válaszában utalt arra, hogy *Sándor Péter* kérdése a pártmozgalom egyik leglényegesebb problémájára utalt, a közvéleménykutatás megvalósításának hiányára. Az állami és vegyes tulajdon kérdését szakmai problematikának minősítette. Az egyetem párttagsága részletes elemzéseket végezhet a kérdés eldöntésére. Azonban az nyilvánvalóvá vált, hogy az állami tulajdon képtelen a gazdaság hatékonyságát biztosítani. Ezután a hozzászólások következtek.

Gondi József (filozófia t.) egyetértett a beszámolóval azzal a megállapításával, hogy *a mai helyzet rosszabb, mint az egy évvel ezelőtti*. Úgy vélte, azokba az állásponthozba – így az állásfoglalás-tervezetbe –, amelyek a *köztulajdon túlsúlyának felhagyása*, a tudatos irányítást nélkülöző piaci koordináció mellett szólnak, és nem tisztázzák, hogy *kié az államhatalom, akár a tőkés rendszer bevezetése is belefér*. További mondandójának lényege szerint a szocializmus (1917-es oroszországi győzelem) paradigmatis, történetfilozófiai formaváltás (volt) az emberi történelemben. Ez a formáció fejlődése első hét évtizedében egyrészt a külső és belső feltételek miatt szükségképpen diktatórikus formát öltött, másrészt *Sztálin* vezetésével saját maga ellen is fordult, a szocializmus fejlődését gátló torzulást is szenvedett. Napjainkra elérkezett a *proletariátus hatalmának demokratikus formájára való áttérés ideje, ugyanakkor a felszólaló nem lát olyan vezető erőcsoportot, személyt, ami, aki az elmúlt hetven év torzításmentes értékelését és ennek megfelelően igazi reformplatformot alkotva kivezethetné az országot a válságból*.

Teoretikus vitákkal nem megyünk semmire

Dobák Miklós (szervezés t.) emberileg mint kollégáját tisztelve az előtte szólót, úgy vélte, légtüres térben mozog mindaz, amit képvisel. Ehhez hozzátette, hogy harag nélkül, egymást kölcsönösen elismerve ugyan, de nem tud együttműködni egy pártban egy effajta állásponttal. Teoretikus vitákkal nem lehet előrelépni, addig se lehetett, míg ezek árnyékában tömeggyilkosok (Sztálin) húzódtak meg, ennek nevében Kínában folyik a vér stb.

Sándor Péter (politikaelmélet t.) teljes mértékben azonosult *Dobák Miklós* véleményével, majd felszólalásában érintette a fő-

titkár személyének kérdését. Mint mondta *Grósz Károly* pozitív szerepet töltött be tavaly májusban, de ezt a pozitív szerepet mára sikerült kimeríteni. Az utóbbi időszak késlekedéséért ő a felelős. *Szerinte Grósz Károlynak mindenképpen meg kell válni a párt főtitkári pozíciójától. A szocialista értékrendszert Pozsgay Imre személyében látja biztosítva.*

Solt Katalin (elmélet-történet t.) egyetértve *Dobák Miklóssal*, elmondta: *lelkiismereti válságba sodorták az elmúlt hónapok leleplezései*. Úgy véli, azért kell a pártban maradnia, hogy megváltozzon ez a szervezet; a jövő érdekében megtalálja az ifjúsággal a kapcsolatokat, szakmailag megalapozottan tegyen e válság leküzdéséért.

Illés Mária (ipargazdaságtan t.) vitatott egy konkrét megfogalmazást az állásfoglalás-tervezetben: *„az állami tulajdon túlsúlya helyett vegyes gazdaságot” kijelentés szakmailag nem megalapozott*. Nem eldöntött kérdés, hogy az állami tulajdon eleve rossz forma, vagy csak bizonyos szisztémákban az. Nem szabad a fürdővízzel a gyereket is kiönteni, valamiféle fejlett jóléti kapitalizmus ígézetében, mert *Magyarország mai helyzetében a kapitalizmus „bevezetése” sem tehetne csodát*.

Brüll Mária (pénzügy t.) fontosnak tekintette, hogy vitás kérdésekről a párttagoknak saját véleményük legyen. Harmincen-nyeven év problémáit nem lehet szőnyeg alá söpörni, fel kell vállalni azokat, megjegyezte, hogy az egyetemi pártprogramba *érdemesnek tartaná az egyetemi reformkör által kidolgozott program beépítését*. A párt névváltoztatásával kapcsolatban *a legelfogadhatóbbnak a Magyar Szocialista Párt nevet tekinti*, mert az elhatárol a régittől és föltételezhető benne az új tartalom. Majd figyelemztetett arra, hogy civil európai formában kell a párton belüli személyi változásokat véghezvinni.

Kiss Arthúr (filozófia t.) az egyetemi problémák megvitatásának előtérbe helyezését javasolta. Nem vitatva, hogy időnként országos ügyekben is állást kell foglalni, úgy vélte, *a helyi politika nem eléggé konkrét, nem eléggé az emberek felé fordulva, nem eléggé tisztá – személyeskedés-mentes – eszközökkel működött az elmúlt időszakban*. Úgy vélte, a párt gondjainak fő forrása, hogy intellektuálisan nem dolgozta fel a jelenlegi helyzetet (amiben pedig egyetemünk szellemi kapacitását ki lehetne használni). Tudományos megalapozottság nélkül nincs pártpolitika, aminek képviseléséhez meg lehetne találni, az új, hiteles arcokat.

Tímár János (munkagazdaságtan t.) véleménye szerint szükség van a egyetemen pártvezetőségre, hogy ne hulljanak szét az egy nézetet vallók. Majd a Társadalmi Szemle különszámához fűzte gondolatait. *Úgy gondolja, hogy nem modellváltás, hanem társadalmi, politikai, gazdasági rendszerváltásra van szükségünk*. Ennek lényeges eleme a piacgazdaság megteremtése. Kérdés, hogy arra alkalmas-e az MSZMP?

B. Kiss Tamás (munkagazdaságtan t.) felhívta a figyelmet arra, hogy az értekezle-

ten csak három egyetemi hallgató vesz részt. Ez is jelzi, hogy az MSZMP-nek a teoretikus viták helyett földközélen a magyar tudományos és közgondolkodás fő áramlatában kell mozognia. *Dobák Miklós, Solt Katalin és Sándor Péter* hozzászólásával egyetértve hangsúlyozta, hogy a párt érdeke az, hogy ne a *Dobák Miklóssok* lépjenek ki belőle. *Síkra szállt az egyetem modern participációs intézményrendszerének kiépítése, a „négyesögek” stb. felszámolása mellett. Úgy vélte, a pártszervezetnek ezen új testületeknek kellene átadni jogosítványait, egyetemi közéleti funkcióját.*

Mihály Albert (filozófia t.), mivel a pártértekezleten élesen vetődött fel annak kérdése, hogy kiknek kellene kilépni a pártból, ezért e témához fűzte gondolatait. Mint mondotta, itt rendszervita folyik, de ez a kérdés még nem dönt el a munkásmozgalomban. Aki úgy állítja be, hogy eldől a kérdés, az a reformkörök alapján gondolkozik, aki viszont az ellenkezőjét állítja, annak ki kell lépni a pártból? Ez lenne a demokrácia? – vetette fel a kérdést. *Sokat beszélnek a nemzeti egységről, míg a párton belül a szakadásig vivő álláspontot képviselik*. Véleménye szerint a nemzeti közmegegyezés csakis a platformszabadság szellemében az egymással folytatott beszélgetések során jöhet létre.

A régi ideológia népellenes intézményeket takar

Pásztor Miklós (NTI) az ideológiai vitához a következőt tette hozzá: *ideológia nincs politikai intézmények nélkül. Az az ideológia, amelyről az értekezleten a vita folyt – munkáshatalom, szocialista demokrácia stb. – egy centralizált tervutasításos, a fogyasztók kívánságát figyelmen kívül hagyó gazdasági és egy népellenes politikai rendszer intézményi hátterével működött*. Ezek jelentik az emberek szemében ezt a teoretikus áramlatot, és ez az ideológia nem is ígér ettől eltérő intézményeket. *Jobb életminőséget, szabadságot, szociális biztonságot a nyugati jóléti társadalmak intézményrendszere biztosított az elmúlt évtizedekben, ezért mozdultak például a reformkörök is ezek felé*. A magyar szocializmus nem ideológiájával, hanem annak a józan ész nevében való korlátozásával, a párt mindenek föltött állásának korlátozásával, a félelem egy puhább rendszerének kiépítésével tudott többet felmutatni a szomszédos országoknál. El kell tudni választani azt, hogy ki-mikormennyiben hajlott meg taktikai okokból a megfélemlítésnek és ki azonosul még mindig stratégiai értelemben is nagyobb nyilvánosság megteremtődése előtt elért status-quo-jához.

Csató Tamás (gazd.tört.t.) védelmébe vette a közgazdászokat azokkal szemben, akik szidalmazták őket. Véleménye szerint a baj az volt, hogy amit megírtak, javasoltak, falrahányt borsónak minősült. A kormány képviselői azonban végzettségük ellenére nem tekinthetők közgazdászoknak, tevékenységük bürokratává alacsonyítja őket,

akik megsértik a közgazdaság törvényeit. Márpedig, ha a kormány ezen a magatartásán nem változtat, véleménye szerint a párttagság többsége nem fog a pártra szavazni.

Révész Ferenc (filozófia t.) mint mondogta, egy valódi gyökeres fordulatot kell végrehajtani a pártban és a társadalomban, ha el akarjuk kerülni a katasztrófát, amely a szocialista világban jelen van. Lengyelország példája figyelmeztetőleg kell, hogy hasson ránk. Mi is a gazdasági, politikai összeomlás határán vagyunk és ennek ellenére sem teszünk meg mindent a változtatás érdekében. Majd így folytatta: kérdés, hogy képesek leszünk-e a párt átalakítására, debolsevizálására, és hogy a munkásmozgalmi értékeket mennyiben tudjuk az új párt vezérfonalává tenni. Abból kell kiindulni, hogy a demokratikus szocializmus olyan cél, amit az MSZMP felvállalhat, ha nem kell védekeznie, visszahátrálni.

Forgács Csaba (agrár t.) az elmélet és gyakorlat közti szakadékról szolt és hangsúlyozta, hogy a gazdaság kulcskérdés. Jobb életszínvonalat csak hathatós külföldi segítség háttérével lehet ígérni.

A kapitalizmus sem lenne jobb rendszer?

Katona Béla (Budapesti Pártbizottság képviselője) véleményét a következő láncra fűzte fel: a mai gazdasági helyzetben Magyarországon a kapitalizmus sem lenne jobb rendszer, mint a szocializmus. Nem lenne jót az országnak, ha 180 fokos fordulatot tenne, ez lehetetlen is, nem lehet kiiktatni a nemzet történetéből az elmúlt negyven évet. Békés átmenet csak az MSZMP jelentős hatalmi befolyásának megőrzésével lehetséges – ehhez a következő kongresszusig ki kell érlelni a párt új, baloldali centrum platformját, amely integrálhatja a szervezetet.

Révész Ferencet arra a költői kérdésre indította az előtte szóló, hogy vajon milyen tervekkel rendelkezik az igen tisztelt felsőszerv arra az esetre, ha a párt hat-tíz százalékat kap a következő választásokon.

Mihály Albert második hozzászólásában megállapította, hogy ha rendszer- vagy modellváltás a kérdés, akkor ő az utóbbira szavaz. A képlet ez: 1917 kegyetlensége

arányban volt a forradalom előtti rezsim kegyetlenségével. Az új rendszer csak a cselelédházak szintjének javítására vállalkozhatott az elmúlt hetven évben, ehhez kell mérni a teljesítményét. Ugyanakkor a kialakult szocializmus vezető gárdája a tökéletes rendszer uralkodó rétegei életvitelének befolyása alá került, amely egy további megoldandó gondot jelent.

Liener Péter (politikai elmélet t.) a szabad pártalapszervezet-választást kicsit komolytalannak minősítette. Úgy vélte, hogy a mai viszonyok között a pártban nyerő típusú emberekre van szükség, olyanokra, akik mentesek az elmúlt évek hibáinak, korrupciójának stb. felelőssége alól.

Kollektív felelősség helyett egyéni felelősséget

Ditzendy László (ECONOMIX) azt javasolta, hogy a kollektív felelősség helyét vegye át az egyszemélyi felelősségvállalás. Csak az lehet a biztosítéka annak, hogy utódainkra ne Bős-Nagymaros, vagy Tengiz-szerű örökségeket hagyjunk. Felhívta a figyelmet arra, hogy a tulajdon és az érdekeltség úgy működik a társadalomban, mint a tömegvonzás, ezért az ezekkel kapcsolatos kérdésekre nagyon pontos, nagyon jó válaszokat kell adni.

Varsányiné Szabó Mária (politika elméleti t.), mint mondogta, sok tekintetben egyetértett Katona Bélával és az általa képviselt állásponttal. Az MSZMP-nek akcióképes politikai párttá kell válnia. Ehhez elengedhetetlen a platformok felszínre kerülése. A pártnak meg kell találni ezekben a platformokban azokat a közös pontokat, amelyeket képviselni kíván. A főtitkár személye körüli vita kérdése helyett a párton belüli csapatteremtést tekintette fontosnak.

Csáki Csaba (rektor) egyebek mellett az egyetemen belüli új viszonyokról szolt. Véleménye szerint az egyetemet távol kell tartani a közvetlen pártharcoktól. Az egyetemi vezető szervek új választási szisztémája minden politikai erő számára lehetővé teszi, hogy képviselőit indítsa e döntéshozó testületekbe való bekerülésért. Nagyra értékelte a hallgatók érdekképviseleti munkáját. Egyes testületek mindig pontosan fogal-

mazzák meg álláspontjukat, naprakészen tárgyalóképesek. A szakszervezetekkel való érdekegyeztetés működik, de ezen a téren lehetőség van jobb formák kialakítására is.

Szarvas László a beszámolóhoz kapcsolódó megjegyzésekre reagált. Mint mondogta, a szerkesztőbizottság az elhangzott hozzászólásokkal gazdagítani fogja a beszámolót. Kérte a párttagságot, ne kívánja, hogy a pártszakadás kérdésével foglalkozzon a beszámoló. A rendszerváltás, modellváltás kérdését egyetemünkön egyesek úgy kívánják megoldani, hogy akik a rendszerváltást akarják, azok a kapitalizmus mellett döntenek. A beszámolóban helyt kell adni az olyan véleményeknek is, amelyekben kimondjuk, hogy a pártéletben nem mindig használta ki a párttagság a lehetőségeket. Mindemellett a pb alkotó légkört tudott teremteni a politikai reform árnyékában is. Végezetül visszautasította a pb nevében azt az elhangzott vádat, hogy a pártvezetésben olyanok ültek, akik nem tanúsítottak kellő érdeklődést, figyelmet a párttagság véleménye iránt.

Solt Katalin összefoglalójának véleménye szerint kísérletet kell tenni olyan platform megfogalmazására, amellyel a többség azonosulni tud. Ez szinte lehetetlen lesz, hisz az irányzatok majdhogynem összeegyeztethetetlenek és a dokumentum vélhetően sokakat leszakít majd a pártról. Mindazonáltal meg kell hagyni a platformokhoz való ragaszkodás esélyét is.

Ezután többlépcsős szavazásra került sor. Előbb tudomásul vették az állásfoglalás-tervezetet, mint a kongresszusra kidolgozandó, az előtt megvitatandó állásfoglalás kiinduló dokumentumát.

A pártértekezlet ezt követően a leköszönt pártvezetőség helyett újat választott. A pártbizottság titkára lett **Solt Katalin** 71-ből 45 szavazattal. A négytagú pártbizottságba beválasztották **Kövári Györgyöt** 43 szavazattal, **Varsányiné Szabó Mária**t 39 szavazattal, **Forgács Csabát** 36 szavazattal és **Pásztor Miklóst** 37 szavazattal.

Az egyetemi pártértekezlet kongresszusi küldöttnek **Szarvas Lászlót** választotta meg. A budapesti pártértekezleten egyetemünket **Solt Katalin** képviseli.

— h-k —

Vélemények a politikai változásokról

Halmi Gábor: „...van esély”

- Azt hiszem, rögtön az elején el kell mondanom, hogy 1988. decembere óta átmenetileg külföldön dolgozom. Ahhoz képest, amit akkor itt hagytam, a felszínen látható változások óriásiak, ám, hogy azok mélyek-e, azt onnan nehéz megítélni. A többpártrendszerű politikai mecha-

nizmus ténye tavalyhoz képest hatalmas fejlődés, őszintén szólva egy évvel ezelőtt, amikor **Gombár Csaba** társadalomtudományi virágnyelvű kifejezését, a „pártpolitikai értelemben vett pluralizmus”-t lehetett legfeljebb használni, nem is gon-

"Új szél fúj a régi popókból"

Ez a nyár aligha nevezhető uborkaszezonnak a magyar politikai életben. Legutóbbi lapszámunk megjelenése óta is annyi minden történt, hogy szükségesnek látunk némi körbetekintést. Megkérdeztünk néhány oktatót arról, milyen változásokat látnak, hogyan értékelik a helyzetet, mik a várakozásaik.

valósul. Az, hogy az MSZMP tárgyal az ellenzékkel, rendkívüli tény, ugyanakkor szomorú, hogy úgy néz ki, a tárgyalások ugyanott tartanak, ahol elkezdték, sőt. Úgy tűnik, hogy az MSZMP egy kicsit összeszedvén magát, rájött, hogy túl korán

és túl sokat engedett, és most visszaveszi, amit csak tud. Például - hogy a saját szakmámnál maradjak - ezt bizonyítja az alkotmánykonceptió alakulása, a köztársasági elnöki, az alkotmánybírói intézmény sürge-

(Folytatás a 16. oldalon)

tése: ez mind arra utal, hogy az MSZMP a többi párt megerősödése és saját maga meggyengülése előtt igyekszik átmenteni a hatalmát. Ez tehát számomra a felszín és a mély diszkrépanciája.

Miközben nagyon örvendetes európai jelenség, hogy a magyar társadalom - szemben például a lengyel - politikai szempontból rendkívül strukturált. Nagyon nem tetszik ugyanakkor, hogy úgy tűnik, a politikai rendszer nagyon rossz szempontok alapján kezd strukturálódni. Hamis és veszélyes az a differenciálódás, ami nem ideológiai, politikai szempontok (például konzervatívok, szocialisták, s a köztük lévő liberálisok, szociáliberálisok) mentén megy végbe, hanem az ideológiai különbségeket keresztbemetszve például a népi-urbánus ellentét alapján. Ami az ellenzék helyzetét illeti, úgy tűnik, túlságosan erős populistá, nemzeti, nacionalis felhang dominál, ez az, ami el is jut a tömegekhez. A hozzám sokkal közelebb álló liberális szociális felfogás lényegesen kisebb csoportokat, tulajdonképpen csak egy szűk értelmiségi kört ért el. Ha a lengyel helyzettel teszek összehasonlítást, úgy látom, nem tudjuk javunkra fordítani azt a kétségtelen előnyt, hogy nálunk kialakult egy részben értelmiségi, részben vállalkozói középréteg, hiszen az ellenzék egyelőre nehezen tudja megnyerni azt a csoportot. Hátrányos különbség a lengyel helyzethez képest, hogy nálunk nincsenek tömegek a politikában, a nép egyelőre teljesen közömbös, nem politizál. Rögtön hozzátesszem ugyanakkor, hogy ennek a fajta aktivizálódásnak csak most, az átmeneti időszakban látnám szükségét, elsősorban egy erőszakos visszarendeződéssel szembeni garancia szempontjából. Azt is tudom, hogy a lengyel-típusú tömegmozgatásnak nagyon komoly veszélyei is vannak. A szakszervezeti szempontú átpolitizáltság ugyanis gazdaságilag nagyon veszélyes, hiszen a szociális demagógia ideális talaja. Ilyen jelek itt is mutatkoztak a húsz-ötvenes évekkel kapcsolatban, de emögött nálunk szerencsére nincsenek tömegek. További előnye mi javunkra, hogy a kommunista párt itt nem vesztegette még el teljesen a társadalom bizalmát. Ez egyben azt is jelenti, hogy szerintem Magyarországon

van esély a nagyobb gazdasági és politikai megrázkódtatásoktól mentes, erőszak nélküli átmenetre. Nagyon sok idő persze nincs erre, szerintem egy-két évet visel még el türelemmel az állampolgár. Úgy látom tehát, hogy ma a gazdaság és a politika időszakát éljük, a következő hónapokban ilyen típusú alapvető kérdésekben kéne egyezsége jutniuk a tárgyalófeleknek. Ezt fogja majd követni az ideológiai frontok tisztázása, de a jogállamiság tiszta formáinak kialakítása is csak később lehetséges.

-Mi a prognózisod a választásokkal kapcsolatban?

-Úgy látom, hogy ma még az MSZMP a legerősebb politikai erő, s ez véleményem szerint az egységes és az esetleg kettészakadó MSZMP reformszármányára is igaz. Ebben nem csekély szerepet játszik az, hogy főleg vidéken a görcsök nem oldódtak föl, s félelmek munkálnak továbbra is, és ezért nagyon sokan egyfajta egzisztenciális biztonság feltételezett okán ma még az MSZMP-t fogják választani. Úgy tűnik, hogy a második legerősebb politikai tényező a Magyar Demokrata Fórum. Sajnos az általam korábban említett populizmus és a nemzeti szempontok túlhangsúlyozása leginkább őket jellemzi. Konceptiójának tartalmát tekintve legközelebb az SZDSZ áll hozzám, ám úgy tűnik, ők nem találták még ki igazán, mivel lehet az emberekre hatni. Ilyen próbálkozásuknak tartom, hogy újabb az Európához tartozásra tesz a hangsúlyt, ez nagyon szerencsés. Ha én vezetném a választási kampányukat, ezt hangsúlyoznám: nincs harmadik út, az alternatívánk egy nyugati típusú fejlődés lehet, politikailag lehetőleg semleges státusszal együtt. Ezt mindenki megérti, aki járt már mondjuk Ausztriában.

Szóval összefoglalva: szerintem az MSZMP relatív többség-

hez jut, s az -erre szerintem hajlandó - MDF-fel és a Néppárttal abszolút többségű erős koalíciós kormányt tud alakítani.

-Milyen módon, kinek a javára politizálsz majd, ha hazatérsz?

-Korábban tagja voltam az MSZMP-nek, nyáron kiléptem. Évek óta nem tudtam már azonosulni az MSZMP politikájával, ezt elég sok fórumon el is mondtam. Egypárti konstrukcióban azonban egyébként nem lett volna módom arra, hogy szakmai és politikai kérdésekbe beleszólhassak. Mára a helyzet megváltozott, ez az indok megszűnt, így kiléptem. A szociáli-

berális ideológia és politika áll ugyan hozzám a legközelebb, de nem lépek be egyik pártba sem, szerintem ugyanis párttagságtól független szakértőkre is szükség van. Ez nem jelenti azt, hogy a közélettől távol tartom majd magam, sőt. Alapító tagja vagyok a TDDSZ-nek és a Nyilvánosság Klubnak, s decemberi hazatérésem után ebben a két szervezetben - amiknek politikai pártként működniük, hanem igazán szakmai, illetve érdekvédelmi szervezetek lehetnek - továbbra is aktívan dolgozom majd.

UNIVERSITAS a Közgázon

Diákállalkozás a diákok érdekében!

Ha dolgozni akarsz, ha pénzt akarsz keresni, ha szakmai-üzleti tapasztalatokat akarsz szerezni, lépj be az Universitasba!

Elsősök - évekig biztos pénzkereset!

Diákok! Keressetek bennünket, hogy keressetek!

UNIVERSITAS IRODA CÍME:

IX. KINIZSI U. L-7. (OKTATÁSI ÉPÜLET) I. EM. 160.

TELEFON: 117-6426
(KÖZVETLEN)
117-0233/150
VAGY 298 MELLÉK

Megszűnt a büntetőeljárás a KDC ellen

Az elmúlt tanévben hírül adtuk a KÖZGAZDÁSZ-ban azt a sajnálatos tény, hogy üzérkedés gyanúja miatt nyomozást indított a IX. kerületi ügyészség a KDC ellen.

Utóbb örömmel értesültünk arról, hogy az ügyészségi vizsgálat lezárult és a végeredményről június 29-én dr. Szalay János ügyész határozatban értesítette az érintetteket. A határozat értelmében Kelemen Zoltán és Fekete György „gyanúsítottak ellen indított nyomozást... büntet-

hetőséget kizáró ok, tévedés címen” megszüntette.

A határozat kapcsán Kelemen Zoltán levélben fordult Csáki Csaba rektorhoz, amelyben arra kérte, hogy az ügyészségi határozatot a legközelebbi vezetői értekezleten szíveskedjék bejelenteni, hogy a személyükről, illetve a KDC tevékenységéről egyesekben kialakult negatív feltételezések tisztázódhassanak, mert úgy érzik, hogy csak így képesek a továbbiakban emelt fővel végezni tevékenységüket.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség:
Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
Telefon: 117-4548
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó:
Vágner Ferenc
88-6874. Készíti: RADIX Leíró és Sokszorosító Szolgáltató Kiszövetkezet
Felelős vezető: Imrei Gyuláné